

QORTI TA' L-APPELL

**ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE**

Seduta tal-31 ta' Mejju, 2011

Appell Civili Numru. 3/2009/1

MIB Insurance Brokers (Malta) Limited (C-3540) ghan-nom u in rappresentanza ta' ditta estera Lloyds Underwriters.

vs

Maria Camilleri f'isimha proprju u b'digriet tat-2 ta' Frar, 2009 gie nominat Dr. Patrick Valentino bhala kuratur deputat sabiex jirrapprezenta lill-eredita' gjacenti ta' Paul Camilleri.

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ir-rikors tal-appell ta' Maria Camilleri, detentrici tal-karta tal-identita numru 618663M, f'isimha proprju, datat 15 ta' Novembru 2010 a fol. 1 tal-process fejn esponiet:-

Illi permezz tal-avviz numru 3/2009SM, is-socjeta' attrici talbet sabiex prevja d-dikjarazzjoni ta' responsabbilta` tal-intimati jew min minnhom ghal dak li gara fl-incident tat-12 ta' Marzu tas-sena 2008, u li permezz tieghu Robert Runza garrab hsarat fid-dar tieghu, tigi mhallsa s-somma ta' tmient elef, erba' mija u ewro, u tmienja u tmenin centenzmu bhala danni ta' dan l-akkadut.

Illi *stante* s-surroga tas-socjeta' attrici fid-drittijiet ta' Robert Runza, gie mitlub mill-intimati, jew min minnhom, ihallsu lir-rikorrenti s-somma fuq indikata, u dan, kollu wara li fit-12 ta' Marzu 2008, Paul Camilleri u martu Maria kienu qed jahznu n-nar illegalment fi proprjeta` gewwa Triq Hal-Dghejf fin-Naxxar, liema nar sploda u kkawza hsarat lil Robert Runza, (assikurat tar-rikorrenti), fid-dar Nru. 7, Sqaq Nru 14, Triq Santa Lucija, in-Naxxar.

Illi permezz tar-risposta taghha, l-intimata Maria Camilleri kienet esponiet u eccepjet is-segwenti u cioe':-

Illi fl-ewwel lok ghal precizjoni, Maria Camilleri rrinunzjat ghall-wirt ta' zewgha Paul Camilleri li miet kawza ta' spluzjoni fit-12 ta' Marzu 2008.

Illi l-istess rinunzja saret minn bin il-konjugi Camilleri, Alan, fil-konfront ta' missieru Paul Camilleri.

Illi personalment l-intimata mhix responsabbli ghall-hsara allegatament sofferta mill-assikurat tas-socjeta` rikorrenti *stante* li hi ma kellha ebda konjizzjoni tal-att illegali allegatament kommess minn zewgha, cioe` hazna ta' nar fil-propjeta' fi Triq Hal-Dghejf, fin-Naxxar, jew b'xi mod ikkontribwiet b'negligenza jew mod iehor, ghad-dannu allegatament soffert mill-assikurat tas-socjeta` rikorrenti. Kwindi hi mhix responsabbli ghal kwalsiasi dannu li jista' jigi likwidat favur ir-rikorrenti, b'sehemha mill-komunjoni tal-akkwisti ezistenti bejnha u zewgha Paul Camilleri, kif ukoll bl-assi parafernali taghha u dan, *ai terminu tal-artikolu 1327 (f) et sequitur tal-Kodici Civili*.

Illi konsegwentement il-mandat ta' sekwestru pprezentat kontestwalment mar-rikors promotur fil-konfront ta' Maria

Kopja Informali ta' Sentenza

Camilleri ghandu jigi mnehhi sa fejn jirrigwarda sehemha mill-komunjoni tal-akkwisti.

Illi fil-mertu, is-socjeta` rikorrenti trid tipprova t-talba taghha u n-ness legali u fattwali bejn l-agir ta' Paul Camilleri u konsegwenti danni subiti mill-assikurat tas-socjeta' rikorrenti.

Illi fir-risposta tal-kuratur deputat nominat fuq indikat sabiex jirrapprezenta lill-eredita` gjacenti ta' Paul Camilleri, huwa wiegeb is-segweni:

Illi f'dan l-istadju huwa ma huwiex edott mill-fatti tal-kawza, pero' jirriserva illi jipprezenta risposta ulterjuri, fl-eventwalita` illi jirnexxielu jottjeni informazzjoni dwar il-kaz.

Illi permezz tas-sentenza taghha, moghtija fis-26 ta' Ottubru tal-2010, il-Qorti tal-Magistrati (Sede Civili) per Magistrat Silvio Meli kkonkludiet illi:-

Tiddikjara li l-intimati huma responsabbli ghall-incident li gara fit-12 ta' Marzu tas-sena 2008, li permezz tieghu Robert Runza garrab hsarat fid-dar tieghu u li frott ta' dan l-incident is-socjeta` rikorrenti nomina sofriet danni ammontanti ghall-tmint elef, erbgha mija u ewro u tmienja u tmenin centezmu (€8,401.88), kif ipprovat fil-mori tal-kawza, u dan inkluz l-ammont ta' mija u erbgha u disghin ewro u sebghin centezmu (€194.70), spejjez tal-perit kif dedott; u

Tikkundanna lill-intimati fuq indikati ihallsu ssomma hekk likwidata lis-socjeta` rikorrenti *nomine* fuq ukoll indikata, debitament surrogata fid-drittijiet tad-danneggjat assikurat taghha.

Bl-ispejjez kif mitluba fir-rikors promotur u bl-imghaxijiet legali kontra l-istess intimati msemmija.

Illi l-konvenuta, Maria Camilleri, f'isimha proprju, hassitha serjament aggravata minn din is-sentenza u mill-kunkluzjonijiet taghha, u ghalhekk qieghda umilment

tinterponi dan l-appell minnha, quddiem din l-Onorabbi Qorti tal-Appell.

Illi l-aggravji huma cari u manifesti, u jistghu jigu migburin taht is-segwenti tliet kapi ta' aggravji, u cioe:

A) Interpretazzjoni hazina tal-fatti li taw lok u li wasslu sabiex il-konvenuta Maria Camilleri tigi dikjarata responsabbli *in solidum* mar-ragel taghha Paul Camilleri ghall-akkadut tal-incident ta' spluzjoni li sehh fit-12 ta' Marzu 2008.

B) Ir-rilevanza legali u probatorja, tal-Inkjesta Magisterjali tat-22 ta' Mejju 2009 maghmula mill-Qorti tal-Magistrati ta' Malta bhala Qorti Istruttoria, li l-Qorti tal-Magistrati fil-kompetenza civili taghha, ikkunsidrat u bbazat id-decizjoni taghha fuqha, tenut kont ukoll tal-fatt li qabel xejn, dan id-dokument qatt ma gie ezebit bhala prova fil-process gudizzjali tal-Avviz Nru. 3/2009SM, kif ukoll tal-implikazzjonijiet legali u fattwali li fid-dawl tal-gudizzju dan ghandu jkollu galadarba ghadhom ma nfethux proceduri ufficjali fil-Qrati ta' Malta quddiem il-Qorti tal-Magistrati bhala Qorti Istruttoria; u

C) In-nuqqas ta' interpretazzjoni legali li l-Qorti tal-Magistrati, fil-kompetenza civili taghha, ma ghamlitx, tenut kont tal-**artikoli 1327 (f) et sequitur**, li ghandhom jirregolaw il-pozizzjoni legali tal-konvenuta qua appellanti, fid-dawl ta' dak li verament sehh f'dan l-incident.

Illi b'mod kronologiku u konsekuttiv, dawn it-tliet kapi ta' aggravji ser jigu evalwati fis-sekwenza surreferita u ghaldaqstant kull parti ser tigi intitolata skont kull kap ta' aggravju indikat.

A) Interpretazzjoni hazina tal-fatti li taw lok u li wasslu sabiex il-konvenuta Maria Camilleri tigi dikjarata responsabbli *in solidum* mar-ragel taghha Paul Camilleri ghall-akkadut tal-incident ta' spluzjoni li sehh fit-12 ta' Marzu 2008.

Illi ghalkemm l-ewwel Qorti rat l-affidavits kollha prodotti mill-intimata qua appellanti *in prim* istanza, jirrizulta illi l-unika prova li mid-dehra assumiet importanza bazilari fil-konsiderazzjonijiet taghha kienet l-affidavit taghha.

F'dan l-affidavit, il-konvenuta qua appellanti, taghti stampa cara fil-kuntest kollu familjari u konjugali taghha, ta' kif kienu jsehhu l-affarijiet in kwantu ghar-*rutina gornaliera* tal-familja minn mindu hija dahlet fiz-zwieg mar-ragel taghha Paul Camilleri u fid-dar matrimonjali taghhom fis-26 ta' April tal-1987. L-incident tal-ispluzjoni sehh fit-12 ta' Marzu tas-sena 2008 u dan origina fil-*garage* numru 25 li jinsab fi Triq Had-Dghejf, in-Naxxar, li huwa *garage* li jaghmel parti mill-fond matrimonjali numru 23 li tidhol ghalih minn entrata differenti u bl-eccezzjoni kif ser jigi rilevat, li kien *garage* esklussivament uzat mir-ragal taghha, Paul Camilleri u esklussivament iffrekwentat minnu.

Qabel xejn, huwa imperattiv u bil-wisq importanti illi jigi stabbilit, li dan il-kaz tal-ispluzjoni li halla konsegwenzi tragici fuq proprjetajiet ta' terzi persuni u li anki hasad il-hajja ta' persuna, bhalma jigri f'kull pajjiz, inghata importanza medjatika kbira. Kaz simili ftit 'il boghod minn xtutna, li skont l-affarijiet kurrenti, wiehed jista' jqabblu ma' dan in kwantu ghal dak li l-pubbliku jehodha bhala dritt li ghandu jigi investigat u enfasizzat mill-medja wkoll, huwa dak perezempju ta' Sara Scazzi li sehh f'Avetrana fil-pronvincja ta' Taranto, fl-Italja. B'dana kollu, pero`, ma jfissirx illi l-provi ta' fatt li jigu prodotti fil-process gudizzjali taghna, ghandhom b'xi mod jigu sottovalutati fil-komplessivita' taghhom. Dawn ghandhom jigu interpretati u evalwati fil-kuntest kollu taghhom meta wiehed jabbraccjahom ma' dak li fuqu s'issa, skont il-fatti li rrizultaw hemm indikazzjoni ta' x'verament setgha wassal biex issehh din l-ispluzjoni, u x'kien verament l-involvement ta' Maria Camilleri, f'dan kollu.

L-ewwel Qorti f'dan il-kaz, fil-konsiderazzjonijiet taghha, jidher car illi qabdet kongettura mill-affidavit tal-intimata qua appellanti biss u li permezz taghha tefghet dell ikrah fuq il-gist jew ahjar is-sugu ta' dak li verament kienet is-

sitwazzjoni fil-familja Camilleri fil-kuntest ukoll ta' dak li kien jigri fit-triq in kwistjoni, cioe` Triq Had-Dghejf, fil-lokalita' tan-Naxxar, u ta' dak li verament riedet tistabbilixxi l-intimata permezz tad-dikjarazzjoni dokumentata u guramentata taghha u l-provi li resqet.

L-ewwel Qorti stabbiliet illi din id-dikjarazzjoni dokumentata u guramentata tal-intimata qua appellanti, mhijjex verosimili fic-cirkustanzi, u dan milli jidher, minghajr ma' evalwata sew fil-kuntest kollu taghha u dahlet fl-aspett ta' kredibbilta` o *meno* illi l-intimata qua appellanti verament ma kinitx taf b'xi hazna illegali ta' xi splussiv li kien hemm fil-garage, kif uriet ezattament u b'mod car fl-affidavit taghha.

Fil-kunsiderazzjonijiet taghha, il-Qorti qabel xejn, fir-rigward tal-ezaminazzjoni tal-provi rikorrenti, ikkonkludiet illi *'l-ispluzjoni in dizamina kienet wahda li titradixxi l-fatt li fir-residenza tal-intimata kien hemm mahzuna kwantita' ingenti ta' splussiv, jew ahjar nhar tal-festi.'* Illi tenut kont ta' din il-kwantita' l-intimata qatt ma setghet tkun inkonsapevoli ta' dak li kien qed jigi mahzun f'dahra. Illi jidher li anke fl-istess, Inkjesta Magisterjali stabbilita wara l-istess spluzjoni ikkonkludiet li l-intimata kienet taf bl-esistenza tal-fabbrika tal-isplussivi li kien hemm fid-dar taghha. (vide a fol. 6 tas-sentenza in prim istanza).

Hawnhekk, l-esponenti tirrileva illi minn imkien ma hareg jew irrizulta li fid-dar taghha, kien hemm mahzuna kwantita' ingenti ta' splussiv, u per di piu', anki fl-Inkjesta Magisterjali, li qatt ma giet ezebita f'dan l-istadju, qatt ma gie b'xi mod indikat jew inghata x'wiehed jifhem illi kien hemm mahzun dan l-ammont. In fatti, skont dak li gie stabbilit mill-esperti ballistici li gew appuntati f'din l-Inkjesta Magisterjali, **irrizulta b'mod car illi l-ispluzjoni sehhet fil-garage numru 25 formanti parti mill-fond 23 Triq Hal Dghejf, Naxxar, u illi fil-hin tal-ispluzjoni Paul Camilleri kien fil-garage u miet bl-ispluzjoni, liema spluzjoni, skont l-espert tal-Qorti l-Maggur Jeffrey Currni, kienet kawzata minn tahlita ta' nar tal-ajru maghruf bhala 'tal-berqa' u illi fil-hin tal-ispluzjoni, dan il-materjal accidentalment sploda. Hu zied li l-**

ammont ta' materjal li sploda ma kienx kbir u hu stima li kien hemm bejn 5 u 10 kilo ta' material li sploda. Ir-raguni ghal din l-opinjoni kienet il-kwantita` zghira ta' bicciet ta' murtali misjuba *fil-clearance operation*. Hu zied li l-hsara li sehhet permezz tal-ispluzjoni li saret kienet unikament kawzata bl-effett *tal-earthshock*, cioe` spluzjoni f'ambjent maghluq, milli minhabba kwantita` ta' materjal li sploda (Ara Fol. 144-150 tal-Inkiesta Magisterjali) Dan il-fatt, gie injurat mill-ewwel Qorti apparentament.

Jirrizulta wkoll fost id-debris li nstab mill-garage wara l-ispluzjoni, kien hemm xi tempijiet, zewg kontenituri ta' *oxidizing agent* u gharbiel.

Jinghad ghall-kompletezza illi fl-istess triq izda mhux annessi mad-dar, Paul Camilleri kellu zewg *garages* ohra fejn instabu murtali lesti. Hemm provi konfliggenti jekk fil-vann ta' Paul Camilleri li kien quddiem id-dar fil-hin tal-ispluzjoni kienx fih splussiv. Dan ittajar faccata bl-ispluzjoni u kien hemm tracci fih pero` ma rrizultax jekk fil-fatt kienx fih murtali. Instabu wkoll *garages* ta' terzi fl-istess triq li kien fihom kwantita` ta' murtali.

Fix-xieghda li l-Ispettur Taliana, pulizija investigattiv ta' quddiem l-ewwel Qorti, zied li fid-diskussjonijiet li saru mill-esperti u membri tal-Korp tal-Pulizija, mhux probabbli li dawn il-murtali kienu ilhom lesti jew stivati billi mhix il-prassi li jitlestew zmien qabel ma jkun hemm il-htiega ghall-uzu taghhom. Pero` ghalkemm il-festa tan-Naxxar kienet 'il boghod, xi jiem qabel tajjeb li wiehed jirimarka li l-pajjiz kien ghadu kemm ghadda minn elezzjoni generali u ghalhekk kienet l-opinjoni taghhom li **dawn il-murtali kienu ser jintuzaw skont l-ezitu ta' din l-elezzjoni, haga li ma avveratx ruhha.**

L-allegazzjoni tas-socjeta` rikorrenti kif jirrizulta b'mod car mill-premessi tar-rikors promotur hi li Paul Camilleri u martu Maria Camilleri kienu qed jahznu dan il-materjal.

L-intimata qua appellant Maria Camilleri issostni bl-aktar mod car illi hi ma kinitx konsapevoli dwar dan il-fatt, u dan izjed u izjed jekk wiehed joqghod fuq dak li xehdet fuqu hi stess, fid-dikjarazzjoni guramentata taghha, u fl-evalwazzjoni tal-provi l-ohra korraborattivi li gew intavolati, u li per korrettezza sejrjn jigu ezaminati aktar 'il quddiem.

Mill-provi intavolati mill-intimati, gie stabbilit u rrizulta b'mod car hafna illi Maria Camilleri ma kinitx tuza l-garage, u kienet tghaddi minnu biss meta jkun hemm ir-ragel jew meta jidhlu flimkien wara li jkunu hargu bil-karozza. Ir-raguni wara dan kienet id-dizabbilta` mentali ta' binhom li kien jinnessita` li ma jithalliex jidhol fil-garage jekk mhux akkumpanjat, billi fil-garage gie ppruvat li Paul Camilleri kellu makni u ghodda ta' mastrudaxxa u injam stivat fih peress li kellu s-sengha ta' mastrudaxxa li kien jipprattika *part time*. **It-tifel ta' Paul u Maria Camilleri, f'dan il-kaz, ma jistax jitellem, pero` l-esponenti ma tistax tifhem kif il-mizuri prekawzjonali li kienu jiehu ghalih, fir-responsabbilta' taghhom bhala genituri u tenet kont tal-kundizzjoni psikologika tieghu gew interpretati mill-ewwel Qorti bhala xi forma ta' difiza ghaliha sabiex tirkeb fuq l-emozzjoni biex tipprova tahbi xi haga. Is-sens ezatt wara dak li xehdet fuqu fl-affidavit taghha, kien purament, li t-tifel taghhom kien jirrikjedi attenzjoni l-hin kollu, u allura apparti li kienet unikament l-omm illi kienet taghti kaz ghall-ezigenzi giornalieri tieghu, kien hemm bzonni li fid-dar matrimonjali u speċjalment fil-garaxx minhabba x-xoghol ta' zewgha, bhala mastrudaxxa, kellhom jittiehu prekawzjonijiet speċifici, li maghhom u per konsegwenza taghhom il-hajja matrimonjali, irrendiet ruhha talment impenjattiva fejn jidhol it-tifel li, l-omm spiccat separata in casa, minn dak li kien jispicca jaghmel ir-ragel taghha, fl-ispeċifiku tal-hajja tieghu.**

Inoltre, huwa kardinali li jigi rilevat illi mill-indikazzjonijiet immedjati ta' wara l-ispluzzjoni, irrizulta illi l-ammont ta' materjal pirotekniku misjub fil-garage kien **minimu, facli jinheba f'post koncentrat, u mhux identifikabbli bhala**

tali jekk ma tkunx tas-sengha. Ma giex pruvat illi Maria Camilleri kienet tezercita din is-sengha jew hi mgharfa fiha. Gie ppruvat ukoll illi fil-hajja jew ahjar *fir-rutina giornaliera* taghha, Maria Camilleri ma kinitx tnaddaf il-*garage* jew tiehu hsieb il-kelb li kien ikun fil-*garage* u dan billi f'dik il-parti tad-dar, segregata mill-bqija tad-dar, **ma kellha ebda uzu ghaliha jew bzonn li tidhol fiha.** Il-*garage* kien segregat mill-bqija tad-dar b'bieb jissakkar, li c-cwieviet tieghu kienu ghand zewgha biss.

Xhieda ohrajn li intavolaw il-verzjoni taghhom in prim istanza fil-provi tal-intimata, hargu dawn il-punti ta' rilevanza:

George Camilleri, tkellem fuq il-karattru ta' huh Paul Camilleri, u sostna li dan tal-ahhar kien bniedem ta' zaqqu f'fommu minhabba li kien kollox ta' rasu. Il-konjugi Paul u Maria kellhom diversi problemi mal-girien, u huwa kien iservi ta' medjatur. **Dan il-fattur fil-fehma tal-esponenti, izjed jistabilixxi li l-girien kellhom kull interess minhabba dan l-antagonizmu li kien hemm bejn il-girien, li jekk jaraw xi haga konnessa mal-manifattura tan-nar, jirrapurtawha jew iwaqqfuha b'xi mod.**

Fedele u Margaret konjugi Camilleri, (Margaret, tigi oht Paul Camilleri) tkellmu fuq il-fatt li gieli kienu jibghatu lit-tifla taghhom Daniela, tilghab ma' Alan, it-tifel ta' Paul u Maria Camilleri. **Dan ma nahsibx li kien jigri kieku xi hadd minn tal-familja kien jissuspetta li Paul apparti d-delizzju tan-nar tal-art, kien jaghmel xi manifattura tieghu.** Tkellmu fuq il-fatt, li kull darba li marru d-dar ta' Paul u Maria u cemplu l-qanpiena, Maria Camilleri, **kienet dejjem tohrog tittawwal mit-tieqa ta' fuq il-bieb principali, ghax fin-normalita' taghha, kienet gustament, tqatta' hafna hin mat-tifel taghha, peress li kien ibati mill-kundizzjoni tal-awtizmu.** Cahdu li qatt raw jew semghu li Paul Camilleri kien jimmanifattura jew jahraq xi nar tal-ajru jew tal-art pero` irrimarkaw li kienu jafu li kien diletant tal-gig-gifogu u li kien jarma l-gig-gifogu fi zmien il-festa. Meta kienu jaraw lil Paul Camilleri fil-garaxx ta' mad-dar, dan dejjem kien ikun bil-bieba

wahda miftuha u gieli kien ihalli l-kelba marbuta fejn il-bieb tal-garaxx.

Victor u Josephine Gauci (Josephine, tigi oht Paul Camilleri) stabbilew li kienu jafu li Paul Camilleri kien dilettant tal-gifgifogu, pero` xahar qabel id-dizgrazzja, Victor kien mar jghin lil Paul Camilleri, peress li dan kien qed jirringa xi affarijiet strutturali fid-dar. Fl-ispezifiku huwa jsemmi, li mar jghinu fit-travu. **Hawnhekk, wiehed jista' jifhem ukoll allura ghala kien iqatta' hafna hin fil-garaxx formanti parti mid-dar matrimonjali, peress li kellu s-sengha ta' mastrudaxxa wkoll.** Victor jistabbilixxi wkoll b'mod car hafna, li kien jahrah dejjem jahdem l-injam fil-garaxxijiet li Paul Camilleri, speċjalment dak ta' mad-dar, u gieli kien hemm okkazjonijiet peress li kellu c-cwieviet *spare*, tal-garaxx numru 80, li mar ghal gharrieda u fetah lil *meter reader*, minghajr qatt ma ra xejn konnessa mal-manifattura tan-nar. Josephine, li tigi hu Paul Camilleri, stabbiliet fost affarijiet ohra li qablet mar-ragel taghha Victor fuqhom, illi gieli kienet iccempel Maria Camilleri, fid-dar taghha, u ssaqsiha ghal Paul. **Din Josephine kienet tiskanta, kif huha kien jaqbad u jitlaq minn post ghal iehor minghajr ma javza lil martu.**

Venera Scicluna u Alfred Camilleri, it-tnejn xehdu ghalkemm ftit kienu in kuntatt ma' huhom Paul Camilleri. Venera Scicluna tista' tghid kienet 'l iktar wahda vicin l-ispluzjoni, li resqet fejn id-dar matrimonjali li splodiet. Hija tistabbilixxi li kienet marret ghal xi l-10.30 a.m., nofs siegħa qabel l-ispluzjoni, ghax kienet qieghda taghmilhom il-purtieri lil Paul u lil Maria. Dak il-hin, in fatti, hija sabet lil Maria, is-soltu fuq fil-kamra tat-tifel, u lil Paul ma rathux u l-bieb tal-*garage* kien maghluq. It-trapass ta' ftit hin li kien hemm bejn il-visita ta' Venera u l-ispluzjoni, ikompli jsahhah l-eventwalita' li verament kienet dizgrazzja li kellha ssehh u mhux kif wiehed normalment jista' jahseb, fuq l-ewwel impatt, li dan Paul kien qed jimmanifattura n-nar fil-*garage* tieghu dak il-hin jew li kellu hazna kbira qeda stivata fil-*garage* seba' xhur 'il bogħod mill-festa tal-Vittorja.

Is-socjeta` attrici qua appellata pprovat taghti x'tifhem illi dan il-*garage* kien jinzamm dejjem maghluq pero` fil-fatt ma tirrizulta ebda prova simili. Dak li jirrizutlaha *invece* hu illi Paul Camilleri kellu karattru stramb, ta' ghalih wahdu u ta' ffit diskors anki ma' familtu stess. Dan jirrizulta mhux biss mix-xiehda tal-familjari tieghu izda wkoll mill-process verbal innifsu fejn xehdu diversi persuni. Allura ma hemm xejn stramb fix-xiehda ta' martu li ma kinitx tkun taf zewgħa kienx ikun fil-*garage* meta ma jkunx xogħol ma' Farsons, jew ikunx hareg bla ma qalilha, u għalhekk kienet tikkomunika mieghu bil-mobile, *cioe`* messagg biex tgħidlu li l-ikel jew it-te kien ikun lest, sabiex huwa jmur jiehdu fil-kcina.

Is-socjeta` attrici qua appellata pprovat taghti interpretazzjoni oskura għal stramberiji domestici jew atteggiament u komportament li huma differenti f'kull nukleju domestiku li għalih jikkontribwixxu wkoll anki l-mentalita` tal-lokal fejn il-familja tkun trabbiet u ghexet.

Anki għall-grazzja tal-argument, is-suspett li Maria Camilleri setgħet kellha hjiel li zewgħa ma kienx qed juza l-*garage* ta' mad-dar biss għall-skopijiet ta' xogħol konness ma' mastrudaxxa mhux bizzejjed biex jirradici l-provi tal-komplicita`. Jirrizulta li Paul Camilleri qatt ma gie mharrek jew suspettat li jahdem in-nar illegalment. Din hija verament stramba u fl-istess hin importanti li wiehed jikkunsidraha, għaliex bil-kwantita' ta' materjal li nstab fil-*garages* l-ohrajn fl-istess triq eskluż dak li fih originat l-ispluzjoni f'dan l-incident inkluz ta' terzi, hadd mill-girien ma ssuspetta xejn jew qatt irraporta. Dan jikkombacja ma' dak li xehed l-Ispezzur Taljana, *cioe`* li hu probabbli tenut kont il-kwantita` li kien hemm ta' materjal splussiv fil-*garages* l-ohra li kienu fil-pussess ta' Paul Camilleri u l-fatt li fil-vicin kienet saret elezzjoni generali, x'aktarx li gara kien li dan il-materjal splussiv kien in transit għal xi mkien iehor u sadattant gie depozitat u mohbi fil-*garage*. Hu mprobabbli li dan in-nar kollu nhadem fil-*garage* mad-dar ta' Paul Camilleri u gie stivat fil-*garages* jew li kienu ilhom jigu manifatturati fih. Wiehed irid jifhem u japprezza illi din hi triq residenzjali b'hafna residenti fiha. Mill-process verbali irrizulta li hadd mill-girien ma ra jew issuspetta li

kien qed jigi manifatturat in-nar f' *garage* fi triq residenzjali. **Zgur li kieku dan kien ilu jsehh ghal zmien twil, xi hadd kien jinnota xi anomalija jew perikolozita' ta' dan it-tip u jirrapurtaha.** Ghalhekk hu verosimili illi dak li xehed l-ispettur Taljana kien ibbazat fuq il-probabbilta' ta' dak li verament sehh. **Jirrizulta illi anki fil-*garages* fejn instab in-nar mahdum, Maria Camilleri ma kellhiex access u hi tinnega li kellha xi konoxxenza dwarhom.** Jigi rilevat ukoll illi mix-xiehda jirrizulta li Paul Camilleri hu dilettant u maghruf ghan-nar tal-art mhux ghal dak tal-ajru u kif intqal, fl-inkjesta Magisterjali hu facli li titfa' jew tattribwixxi htija fuq bniedem li ma jistax aktar jirrispondi lura. Fuq nota ahharija wkoll, huwa bil-wisq facli wkoll li wiehed jinsa' li l-ebda omm, responsabbli jew le, mhijiex ser thalli tali atti illegali u perikoluzi jkomplu jsehhu f'dahra, kieku din kien ikollha xi suspett fuqhom.

B) Ir-rilevanza legali u probatorja, tal-Inkjesta Magisterjali tat-22 ta' Mejju 2009 maghmula mill-Qorti tal-Magistrati ta' Malta bhala Qorti Istrutturja, li l-Qorti tal-Magistrati fil-kompetenza civili taghha, ikkunsidrat u bbazat id-decizjoni taghha fuqha, tenut kont ukoll tal-fatt li qabel xejn, dan id-dokument qatt ma gie esebit bhala prova fil-process gudizzjali tal-Avviz Nru. 3/2009SM, kif ukoll tal-implikazzjonijiet legali u fattwali li fid-dawl tal-gudizzju dan ghandu jkollu galadarba ghadhom ma nfethux proceduri ufficcjali fil-Qrati ta' Malta quddiem il-Qorti tal-Magistrati bhala Qorti Istrutturja.

Hija haga ghal kollox anomala u stramba f'din il-kawza, illi *nonostante* li l-Inkjesta Magisterjali **ma gietx ezebita bhala prova** fil-kawza tal-ewwel Qorti, din assumiet mid-dehra ukoll certa mportanza fil-konkluzjoni tar-responsabbilta' tal-intimata qua appellanti, Maria Camilleri.

Fil-kliem tal-ewwel Qorti skont il-konsiderazzjonijiet taghha, gie stabbilit illi: *Jidher li anke l-istess, Inkjesta Magisterjali stabbilita wara l-istess spluzjoni ikkonkludiet li*

l-intimata kienet taf bl-ezistenza tal-fabbrika tal-isplussivi li kien hemm fid-dar.

Huwa fl-interess guridiku tal-esponenti li tibbaza ruhha fuq il-provi prodotti kemm mis-socjeta' attrici kif ukoll minnha bhala konvenuta, in prim'istanza. Pero` a skans, ta' kwalunkwe ekwivoku, rimarki *non veritieri* jew misinterpretazzjoni ta' fatti, ser ikollha f'dan l-istadju, tirrileva certi punti li verament hargu u gew stabbiliti permezz ta' tali Inkjesta Magisterjali.

a) L-Inkjesta Magisterjali, permezz tal-esperti ballistici tat indikazzjoni cara illi **l-ammont ta' materjal li sploda ma kienx kbir u hu gie stmat li kien hemm bejn 5 u 10 kilo ta' materjal li sploda. Ir-raguni ghal din l-opinjoni kienet il-kwantita` zghira ta' bicciet ta' murtali misjuba fil-clearance operation. Hu zied li l-hsara li sehhet kienet l-effett tal-earthshock, cioe` spluzzjoni f'ambjent maghluq, milli kwantita` ta' materjal li sploda (Ara Fol. 144-150 tal-Inkjesta Magisterjali). Fil-garaxx No 25, ta' mad-dar ta' Maria fejn jahsbu li saret l-ispluzzjoni l-esperti ikkonkludew li ma kienx hemm murtali stivati jew mahzuna, izda l-esperti jissopponu li kien hemm xi tip ta' xi splussiv 'tal-berqa' f'ammont zghir jew xi murtal fi process varju. Li kieku kien hemm il-murtali fil-garaxx, lil Maria kienu jigbulha l-attenzjoni ghax huma oggetti shah u ta' certu dimensjoni li jiehd u l-ispazju u b'forma u xebh partikulari. Kieku dan kien il-kaz, zgur kienet tintebah bihom, kemm hi kif ukoll haddiehor li jkun ghaddej u jara l-garaxx miftuh, izda materjal mhux mahdum bhal ma' kien fir-realta' ta' din is-sitwazzjoni, jista' jkun jitpogga f'ricipjent u anke' jekk tarah trid tkun tifhem fis-sengha tan-nar biex taghraf x'inh u, li mhux il-kaz ta' Maria.**

b) Hemm konfuzjoni kbira bejn id-dilettanti tan-nar, x'kien isir fil-verita' fir-rigward tan-nar tan-Naxxar in kwantu ghas-socjeta' Peace Band Club, il-Parrocca u l-involviment tal-Arcipriet fil-Kumitat Festi Esterni u dawk kollha li kien joghgobhom l-istorbju tal-festa. Min jghid li kien jinxtara, min jghid li kien jigi armat biss mid-dilettanti, minn dak u minn l-iehor. Ma nahsibx li f'dan l-istadju,

sakemm ma jigux inizzjati proceduri ufficjali wiehed jista' jifhem x'gara ezatt f'din l-istorja fid-dawl tal-gustizzja. Iktar u Iktar, tohrog din il-konfuzjoni u habi ta' verita' meta l-Magistrat Inkwirenti fil-konkluzjonijiet taghha stabbiliet li meta gew ippressati dawn in-nies, kulhadd qisu beda jipponta subghajh lejn Pawlu, ghax ladarba miet, hadd ma kellu interess jidher fic-cirku jahraq tal-gustizzja.

c) Ir-residenti fil-vicinanze tad-dar ta' Paul Camilleri, inkluz il-girien immedjati ta' fejn originat l-ispluzjoni, hadd ma qatt intebah b'xi haga konnessa mal-manifatturar jew mal-hzin tan-nar fil-garaxx formanti parti mad-dar matrimonjali ta' Paul u Maria Camilleri.

d) Il-manifatturar tan-nar mhuwiex xi haga sabiha ghal hadd, bhalma wiehed jista' facilment jgharaf. Pero`, il-familjari ta' Paul Camilleri, ghalkemm kulhadd irrileva li Paul kien dilettant tan-nar tal-art, u l-armor tieghu, peress li kien mastrudaxxa tas-sengha setgha jinqala' ghall-immuntar tal-injam, imma qatt ma kienu bassru, li kien b'xi mod setgha beda jinvolvi ruhu fl-immanifatturar tan-nar konness mal-gig-gifogu kif allegaw xi xiehda, ahseb u ara l-immanifatturar tan-nar tal-ajru.

e) Wiehed qatt ma setgha jippresumi li Paul kien ikun regolarment qed jahdem in-nar fil-garaxx 25. George Camilleri, li kien jghaddi regolarment minn quddiem il-garaxx ta' Paul Camilleri, meta dan tal-ahhar kien ikun hemm, kien ikollu bieba wahda tal-garaxx miftuha, bil-kelba tal-kacca marbuta fil-fetha tal-bieba, u ma kellux *gate* quddiem ir-rampa, allura bniedem seta' jittawwal mill-bieba miftuha dirett ghal gewwa. U hadd ma kien jara xejn ghax ma kienx hemm x'tara. **Nahseb li dak li kien qed jaghmel dak inhar tal-incident kien haga ricenti.**

f) Maggur Curmi kkonkluda li fil-garaxx 6 u mhux fil-garaxx numru 25 li sploda, sabu kwantita' ta' materjal splussiv. Normalment, Paul Camilleri jekk ma kienx ikun xoghol ta' bil-lejl kien jiggeraxxja l-van fil-garaxx 6 regolarment. Wiehed ma jifhimx kif kien ikollu l-van bil-makna u *silencer* vampa u jdahhal il-van b'lura fil-garaxx bl-isplussiv qrib, meta l-van kien jidhol bl-ezatt. **Johrog**

verosimili li l-isplussiv li nstab fil-garaxx numru 6 wara l-incident, ma kienx ilu hemm, u jista' jkun li sakemm kellu jitnehha ma kienx qed jiggeraxxa ilvan.

g) Irrizulta wkoll b'mod inkonfutabbli, li fejn jirrigwarda n-nar tal-ajru n-Naxxar m'ghandhiex kamra tan-nar hliel ghal Kazin Victoria, ghaldaqstant id-dilettanti tal-Peace apparti li kienu jigbru l-fondi sabiex dan jinxtara minn bnadi ohra, kien qed ikun hemm diversi aspettativi u pika fejn jidhol esklussivament in-nar tal-art u **b'mod partikolari ghal immuntar u l-mekkanizmu li dan kien jinvolvi biex ikun ahjar u isbah minn tal-Kazin l-iehor.** B'danakollu, hemm hafna intricci, konnoxxenzi u illegalitajiet, li meta wasalna ghas-SI u n-NO fihom, kulhadd jinheba wara dellu u kulhadd jitfa' l-htija fuq min miet.

Dawn il-fatturi kollha jindikaw b'mod car illi qabel xejn, l-Inkjestta Magisterjali taghti biss indikazzjoni li fuqha wiehed jista' jistrada l-proceduri kriminali u jasal ghal prova inkonfutabbli li minghajr margini ta' dubju, twassal biex fuq analizi ta' prova konkreta u cara, tillibera jew ticcerkja dak li fuqu jkun imressaq kwalukwe akkuzat. Il-fatti li hargu s'issa galadarba ghadu ma tressaq hadd, juru li sehhet dizgrazzja kagunata minn spluzzjoni ta' materjal splussiv li sehhet fil-garage numru 25, li hadd qatt ma basar li seta' kien hemm din il-probabbilta' li seh. *Oltre* minn hekk ma kinitx fl-interess tad-dilettanti tan-nar, li joqghodu jpacpcu fil-pjazza jew ma' tal-familja x'kien qed jigi ppjanat fejn jidhol il-hzin tan-nar, u per kwantu jirrigwara c-cirkustanzi familjari ta' Paul Camilleri, tenut kont ukoll tal-karattru tieghu u peress li kellu bniedem b'dizabbilta' specjali f'dahru, mhux ta' b'xejn li Maria Camilleri, martu, qatt ma ntebhet b'xejn.

C) In-nuqqas ta' interpretazzjoni legali li l-Qorti tal-Magistrati, fil-kompetenza civili taghha, ma ghamlitx, tenut kont tal-artikoli 1327 (f) et sequitur, li ghandhom jirregolaw il-pozizzjoni legali tal-konvenuta qua appellanti, fid-dawl ta' dak li verament seh f'dan l-incident.

Illi dan il-kaz, zgur kien jimmeritalu interpretazzjoni legali, fid-dawl ukoll ta' dak li gie exceptit mill-intimata qua appellanti, *stante* illi gie rilevat *illi personalment l-intimata mhix responsabbli ghall-hsara allegatament sofferta mill-assikurat tas-socjeta` rikorrenti stante li hi ma kellha ebda konjizzjoni tal-att illegali allegatament kommess minn zewgha, cioe` hazna ta' nar fil-propjeta` fi Triq Hal-Dghejf, fin-Naxxar, jew b'xi mod ikkontribwiet b'negligenza jew mod iehor, ghad-dannu allegatament soffert mill-assikurat tas-socjeta' rikorrenti. Kwindi hi mhix responsabbli ghal kwalsiasi dannu li jista' jigi likwidat favur ir-rikorrenti, b'sehemha mill-komunjoni tal-akkwisti ezistenti bejnha u zewgha Paul Camilleri, kif ukoll bl-assi parafernali taghha u dan, a terminu tal-**artikolu 1327 (f) et sequitur tal-Kodici Civili.***

Ghal dawn il-motivi, l-esponenti jirrileva ghall-ahjar apprezzament ta' din l-Onorabbli Qorti tal-Appell, illi bhala punt ta' dritt, jekk jinstab illi Paul Camilleri hu responsabbli ghad-danni bhala rimedju civili, konsegwenza tal-ispluzjoni kawzata minn materjal splussiv manifatturat jew stivat minnu, tirispondi ghalih il-komunjoni tal-akkwisti ezistenti bejnu u l-intimata Maria Camilleri **kemm-il darba tali indenniz ma jkun dovut bhala rimedju civili dwar reat li jkun sar bir-rieda.** (*vide* Artikolu 1327(*Kodici Civili.*)

Bla dubbju dak allegat mis-socjeta` rikorrenti jinkwadra ruhu f'dan l-artikolu. Qed jigi allegat illi Paul Camilleri kkommetta reat, cioe` il-manifattura u/jew stivar ta' materjal splussiv bla licenzja adegwata u f'post projbit. Il-hsara konsegwenzjali, cioe' l-indenniz civili, **ma tirispondix ghalih il-komunjoni tal-akkwisti kemm-il darba ma jigix pruvat illi martu wkoll kienet komplici f'tali reat.**

Tali prova ta' komplicita' fir-reat trid issir mill-parti li qed tallegaha u trid issir b'mod konvincenti mhux merament fuq bazi ta' *suppozizzjoni jew prezunzjoni*. Kif gie insenjat b'mod car hafna, il-Qorti tal-Appell Inferjuri, fil-kawza **Korporazzjoni Enemalta vs Joseph Vassallo et, App.**

Inf. 17 ta' Ottubru 2008, *sitwazzjonijiet ipotetici bl-ebda mod ma jiskossaw il-punt bazilari li min jallega jrid jipprova. Ziedet il-Qorti:*

“dan permezz ta' prova li, f'kazijiet ta' din ix-xorta, trid twassal biex, b'mod adegwat u konvincenti, tikkreja n-ness ta' kawzalita' ta' fatt bejn il-kondotta tal-agent u l-event dannuz. Hu, wara kollox, il-kardini tas-sistema tar-responsabilta' extrakontrattwali, jew akwiljana, illi ghad-danni kawzati lil terzi huwa l-awtur tal-lezjoni li ghandu jwiegeb ghar-rizarciment ta' dawn l-istess danni li mill-att jew fatt jidderivaw.

Maghdud dan, il-gudikant, li ghandu l-kompitu li jistabilixxi s-sussistenza ta' dak l-istess ness kawzali, ma jistax jirrikorri la ghal spekulazzjonijiet dwar min seta' kien l-awtur tad-dannu, u lanqas ghall-intivizzjoni proprja, anke jekk, talvolta, din tkun bazata fuq il-logika. Huwa ghandu, invece, ghall-accertament ta' dak l-istess ness jevalwa l-elementi kollha tal-fattispeci ghall-iskop li jistabilixxi, b'mod objettiv u fil-konkret, il-fatt li jkun iproduca l-hsara u, konsegwentement, l-awtur li dak l-istess fatt ikun giebu fis-sehh.”

L-intimata qua appellant Maria Camilleri, tibqa' ssostni li din il-prova ma saritx fil-konfront taghha. Ic-cirkostanzi wara l-fatt dannuz ma jurux li Maria Camilleri kienet mhux biss konnoxxenti tar-reat li qed isir izda li kkoperat f'tali dannu. Kif jghallem il-Giorgi - Obbligazioni -Vol. V, n. 192, pag 282 u 283 *“La complicita' civile e` piu estesa dalle penale ed abbraccia qualunque cooperazione al danneggiamento stato o no concerto precedenti, sia o no possibile di determinare la parte di ciascun complice, bastando il prendere parte anche secondaria agli atti che preparano ed assicurano l'offesa”.*

F'dan il-kaz, anki *a tempo vergine* Maria Camilleri sostniet li hi mhux talli ma kkoperatx fil-hsara, ossia fil-manufattura jew uzu ta' materjal uzat fil-loghob tan-nar allegatament maghmul minn zewgha, izda lanqas kienet taf bih. Fil-fatt fil-mument tal-ispluzjoni hi kienet fuq in-naha ta' wara tad-dar u mhux fl-ambjent fejn sehhet l-ispluzjoni, cioe` fil-

garage fil-parti ta' quddiem taghha u jirrizulta wkoll illi hi hasbet li l-hsara kien kagun saqaf tad-dar li hasbet li ceda billi recentement zewgha kien ghadu kif ghamel alterazzjonijiet strutturali fid-dar.

Qed jigi implikat mis-socjeta` rikorrenti li ma jistax ikun li Maria Camilleri ma kintix taf li qed isir manifattura tan-nar fil-*garage* ta' mad-dar meta hi toqghod fl-istess dar. *Prima facie* kollox hu possibbli u wiehed jista' jigi indott biex hekk jahseb pero` jridu jittiehdu in konsiderazzjoni c-cirkostanzi kollha li dawru dan l-incident, qabel ma jasal jattira konkluzjonijiet.

Apparti minn hekk, kaz bhal dan jimmeritalu aktar minn kwalunkwe kaz iehor li jigi ezaminat taht il-kappa tal-Qorti Kriminali biex jgharaf sew il-valur ta' kull prova u mhux jibbaza ruhu fuq x'hemm s'issa, cioe` indikazzjonijiet u suppozizzjonijiet.

Fl-ahharnett, fid-dawl tad-dritt u tal-gustizzja, wiehed ghandu jifhem ukoll li l-intimata qua appellanti Maria Camilleri, zgur qatt ma bassret li r-ragel taghha, seta' qatt jghaddilu minn rasu, li jikkawza dizgrazzja bhal din, ahseb u ara li jwassal id-delizzju tieghu f'din l-estremita'. Is-sagrificcju li kienet tghaddi minnu qabel din it-tragedja, li setghet kienet akbar, kompliet issarraff f'hafna aktar sacrificcju lejn it-tifel taghha, li ghadu sallum ma jistax jifhem, x'gara u minn xiex kellha tghaddi ommu appartu li hija baqghet turi d-dedikazzjoni taghha u d-determinazzjoni li kellha minn dejjem fil-konfront tieghu.

Ghal dawn il-motivi, l-appellanti qieghda titlob umilment lil din l-Onorabbli Qorti sabiex filwaqt li joghghobha thassar, tirrevoka u tikkancella s-sentenza moghtija mill-Qorti tal-Magistrati (sede civili) fis-26 ta' Ottubru 2010, fl-ismijiet ta' **MIB Insurance Brokers (Malta) Limited (C-3540) ghan-nom u in rappresentanza ta' ditta estera Lloyds Underwriters vs Maria Camilleri f'ismiha proprju u b'digriet tat-2 ta' Frar 2009 gie nominat Dr. Patrick Valentine bhala kuratur deputat sabiex jirrapprezenta lill-eredita` gjacenti ta' Paul Camilleri per Silvio Meli, u tirriformaha billi**

1. Tiddikjara u Tikkonferma illi l-intimata qua appellanti Maria Camilleri, detentrici tal-karta tal-identita` numru 618663M, f'isimha proprju, mhijiex responsabbli ghall-incident li gara fit-12 ta' Marzu tas-sena 2008, li permezz tieghu Robert Runza garrab hsarat fid-dar tieghu u li frott ta' dan l-incident is-socjeta` rikorrenti nomina sofriet danni ammontanti ghall-tmint elef, erba' mija u ewro u tmienja u tmenin centezmu (€8,401.88), kif ipprovat fil-mori tal-kawza, u dan inkluz l-ammont ta' mija u erbgha u disghin ewro u sebghin centezmu (€194.70), spejjez tal-perit kif dedott.

2. Konsegwentement, tilqa' t-tielet eccezzjoni taghha, cioe` illi personalment l-intimata mhix responsabbli ghall-hsara allegatament sofferta mill-assikurat tas-socjeta` rikorrenti *stante* li hi ma kellha ebda konjizzjoni tal-att illegali allegatament kommess minn zewgha, cioe` hazna ta' nar fil-propjeta` fi Triq Hal-Dghejf, fin-Naxxar, jew b'xi mod ikkontribwiet b'negligenza jew mod iehor, ghad-dannu allegatament soffert mill-assikurat tas-socjeta` rikorrenti. Kwindi hi mhix responsabbli ghal kwalsiasi dannu li jista' jigi likwidat favur ir-rikorrenti, b'sehemha mill-komunjoni tal-akkwisti ezistenti bejnha u zewgha Paul Camilleri, kif ukoll bl-assi parafernali taghha u dan, ***a terminu tal-artikolu 1327 (f) et sequitur tal-Kodici Civili.***

3. Tirrevoka il-mandat ta' sekwestru pprezentat kontestwalment mar-rikors promotur fil-konfront ta' Maria Camilleri u dan sa fejn jirrigwarda sehemha mill-komunjoni tal-akkwisti.

Bl-ispejjez taz-zewg istanzi kontra l-atturi appellati.

Rat l-atti ta' din il-kawza gew imdahhla llum 17 ta' Novembru 2010 (fol 16).

Rat li din il-kawza kienet appuntata ghas-smigh ghas-seduta tat-23 ta' Marzu 2011.

Rat ir-risposta tal-atturi appellati ghar-rikors tal-Appell tal-appellanti datat 26 ta' Novembru 2010 a fol. 19 tal-process fejn gie eccepit:-

Illi l-appell jelenka tliet kapi ta' aggravji indikati bl-ittri A, B u C.

A. Illi dan l-aggravju tal-Appell odjern jattakka primarjament l-apprezzament tal-fatti li ghamlet l-ewwel Onorabbli Qorti. Hija giurisprudenza kostanti li fuq apprezzament ta' fatti huwa biss f'kazijiet eccezzjonali u straordinarji li din l-Onorabbli Qorti ghandha tiddisturba s-sejbiet li tkun ghamlet l-ewwel Onorabbli Qorti. Fil-kaz odjern ma hemm xejn li ghandu iwassal lil din l-Onorabbli Qorti tiddisturba s-sejbiet li ghamlet l-ewwel Qorti dwar il-fatti f'dan il-kaz. L-apprezzament tal-fatti tal-ewwel Qorti kien korrett. Anzi jinghad li l-ewwel Onorabbli Qorti semghet bizzejjed xhieda kollha *viva voce* biex setghet tifhem il-kaz u tasal ghad-decizjoni taghha. Huwa evidenti li l-ewwel Onorabbli Qorti meta semghet lil Maria Camilleri tixhed *viva voce* ma emmnithiex meta din stqarret li f'dawn is-snin kollha hi ma kenitx taf li zewgha kien qed jahzen materjal splussiv fil-*garages* tieghu. U dan meta rizulta li hi kienet taf li hu kellu x' jaqsam man-nar.

Mhux korretta l-appellanti fejn tghid li l-ewwel Onorabbli Qorti tat importanza biss ghall-affidavit tal-appellanta. Il-Qorti tal-Magistrati kellha l-opportunita' unika u importanti li tisma' u tara lill-konvenuta tixhed *viva voce* u tirrispondi ghall-mistosijiet in kontro-ezami. Hi riedet lil Qorti temmen li meta kienet tkun id-dar u r-ragel kien ikun fil-*garage* hi kienet tikkomunika mieghu bil-mobile!! L-ewwel Onorabbli Qorti lill-konvenuta ma emmnithiex. U fl-Appell taghha l-konvenuta tipprowa tnessi li kien hemm dan l-ezami importanti tal-kredibbiltà tal-konvenuta li sar *viva voce*. Huwa minhabba fl-importanza tal-valutazzjoni tax-xhieda *viva voce* li l-giurisprudenza hi kostanti li Qorti tal-Appell tista biss f'kazijiet eccezzjonali taghzel li tiskarta l-valutazzjoni tal-fatti li tkun ghamlet l-ewwel Qorti. U dan ghaliex l-ewwel Qorti tkun munita aqwa biex taghraf il-verita' ghax ikollha l-vantagg li tara l-komportament tax-

xhieda. Il-kaz ta' Sara Scazzi ma ghandu x' jaqsam xejn mal-kaz odjern.

Intant Maria Camilleri kienet taf li zewgha kien involut fin-nar. Hi tghid li kien involut fil-gig-gifogu u tipprova taghti l-impressjoni li ma kenitx taf x' fihom iz-zewg imhazen l-oħra li zewgha u hi kienu xtraw fl-istess triq. Din il-mara qatt ma tkellmet sakemm kellha l-flus deħlin minn din l-industrija li kellu zewgha.

B. Mhuwiex minnu dak li qed jinghad f'dan l-aggravju li l-ewwel Qorti ibbazat is-sentenza tagħha fuq dak li nġhad fl-inkjesta Magisterjali. L-ewwel Onorabbli Qorti semgħet il-provi kollha hi u semgħethom kollha *viva voce* biex b'hekk setgħet tagħmel apprezzament u setgħet ukoll tara lil Maria Camilleri fuq il-pedana tax-xhieda biex b'hekk setgħet ukoll b'mod aqwa tiddeciedi fuq il-kredibbiltà tagħha u tax-xhieda l-oħra. Intant ukoll jigi rilevat li kontra dak li jinghad f'dan l-aggravju, il-Process tal-inkjesta Magisterjali qabel xejn hu process tal-Qorti li għalih l-istess Qorti tal-Magistrati għandha access u fit-tieni lok, gie prezentat bħala dokument f'dawn il-proceduri. Madanakollu il-provi instemgħu ukoll *viva voce* quddiem l-ewwel Qorti.

Dwar dan l-ewwel Onorabbli Qorti qalet hekk :

“Illi rigward l-allegata estraneata` tal-intimata mill-mod ta' hajja li kien jgħix zewgha u mill-fatt li kien juza l-garaxx in dizamina bħala mahzen supplenti għan-nar tal-festa li kien jahdem u jistiva, din il-qorti tirrespingiha u dan għas-segwentu mottivi:

1. Illi l-istorja impengija fl-affidavit tal-intimati mhix verosimili;

2. Illi l-istess storja hi kontradetta mill-istess intimata meta f'nifs issostni l-estranita` kompleta tagħha u f'iehor tikkontradixxi lilha nnifisha; Illi għaldaqstant din il-qorti ma tistax tagħti kredibilita` għall-istorja minsuga mill-intimata fejn anke sfortunatament tipprova tirkeb fuq l-emozjoni billi tistrieħ fuq il-fatt li

binha jsofri minn kondizzjoni xejn awspikabbli; Illi ghaldaqstant din il-qorti qed tirrespingi l-versjoni tal-intimata Camilleri billi tippekka fil-kredibilita` skont il-ligi;”

Illi meta fl-Appell taghha l-Appellanti tezamina ir-rizultanzi tal-inkjesta, komodament tiskarta l-aktar parti mportanti tal-inkjesta u cioe` is-sejbiet u konkluzjonijiet taghha. Il-konkluzjonijiet tal-inkjesta huma s-segwenti :

A fol 168 jinghad li “bla dubju ta’ xejn irrizulta b’mod car u skjattanti li Pawlu Camilleri kellu fabrika tan-nar illegali gewwa Triq Hal-Dghejf’

A fol 170 jinghad li “Ghalkemm insistenti li qatt ma kienet taf x’qieghed jigri fil-*garage* tad-darha, (Maria Camilleri) m’eskludietx li hija kienet taccedi ghad-dar gieli mill-istess *garage* fejn sehhet l-ispluzjoni, kif ukoll titma’ lill-kelb tal-familja... Harget b’ verzjoni redikola li tant hija ma kellhiex access ghall-*garage*, li hi u zewgha, waqt li zewgha kien ikun fl-imsemmi *garage* kienu jikkomunikaw bl-SMS’s ma’ xulxin.”

A fol 171 jinghad “Fil-kaz ta’ Maria Camilleri kif gia esprimiet ruhha l-Inkwirenti, thoss li din ma setax ma kenitx konsapevoli ta’ dak li kien qieghed jirrikorri f’ darha. Pero’ f’dan ir-rigward, jinhtieg aktar investigazzjonijiet tal-Pulizija.”

Jigi b’hekk rilevati li skont l-Inkjesta Magisterjali, Maria Camilleri kienet taf bl-esistenza ta’ din il-fabrika tan-nar god-dar matrimonjali taghha u l-istess inkjesta ordnat lill-Pulizija jaghmlu aktar stharrig. Dan il-fatt ghalhekk zgur li gie pruvat ghall-anqas sal-grad tal-probabbilta`.

Illi dan il-kaz bhala kazi l-ohra civili, fih aspekk legali u iehor fattwali li jridu jigu ezaminati.

L-ewwel Onorabbli Qorti ma setghetx tkun aktar cara minn hekk. U ghalhekk dan l-Appell ghandu jigi skartat ghax

primarjament huwa Appell bazat fuq kritika tal-apprezzament tal-fatti.

C. L-appellant qed jipprova f'dan l-aggravju jaghti xejra ohra ghal dak li gie allegat u pruvat mill-atturi. L-atturi ma qalux li l-hsara saret minn Paul Camilleri u la saret minnu ghandha terfa' ukoll ir-responsabbilta` martu peress li hi ghandha sehem mill-komunjoni tal-akkwisti. F' din il-kawza l-atturi allegaw u ppruvaw li l-konvenuta appellanti personalment (u mhux *tramite* zewgha) kienet taf u ppermettiet li f'darha jkun hemm hazna illegali ta' materjal splussiv. Hekk gie ippruvat u hekk emmnet l-ewwel Onorabbli Qorti. U wiehed irid jiftakar li fil-kamp civili il-prova tkun bizzejjed jekk maghmula sal-grad ta' bilanc ta' probabbilta`. Mela l-ewwel Onorabbli Qorti, bir-ragun sabet li fuq bilanc ta' probabbilta` Maria Camilleri kienet qed tippermetti li f'darha ikun hemm hazna illegali ta' materjal splussiv. Il-fatt li Maria Camilleri kienet taf li hemm dan il-materjal u ma ghamlet xejn biex tnehhih jitfa' responsabbilita` fuqha ghal din l-ispluzzjoni li sahsitra qatlet persuna innocenti.

L-appellanti tghid li jkun aqwa jekk kaz bhal dan jigi mgharbel u ezaminat fil-kamp kriminali sabiex wiehed jasal biex jara jekk hemmx fejn Maria Camilleri tigi misjuba hatja civilment. Il-ligi pero' trid ezatt il-kuntrarju ta' dak li qed tispera l-appellanti. Il-ligi trid li anke jekk fuq grad ta' prova kriminali ma jkunx hemm prova sufficjenti ghal prosekuzzjoni jew sejbien ta' htija, xorta wahda fil-kamp civili l-kaz ikun pruvat sufficjentement jekk tkun saret il-prova fuq bilanc ta' probabbilta`. Hekk gara f'dan il-kaz.

L-appellanti taccenna ghal dak li kien jaghmel zewgha bhala delizju - dan pero' ma kien delizzju xejn; kienet industrija illegali li kienet qed issir minghajr permess u b' periklu evidenti ghat-triq kollha. Gie pruvat fuq bilanc ta' probabbilta' li Maria Camilleri kienet qed tahzen ukoll in-nar fil-*garages* taghha u gie pruvat li hi kienet taf b'kollox. Ghalhekk dak li jinghad fl-**Art. 1327 (1)** mhuwiex rilevanti ghal kaz odjern.

L-appellanti tipprova tistahba wara l-bzonn specjali li ghandu binha li hu awtistiku - allahares kull min ghandu tfal bi bzonnijiet specjali jista jehles mir-responsabbiltajiet tieghu b'mod daqstant facli u jaghmel il-hsara li ghamlet din il-mara lit-terzi ta' madwarha. Huwa evidenti li sakemm kienu deklin il-flus mill-manifattura tan-nar b'mod illegali din il-mara ma hassitx id-dover li tagixxi. Issa trid tbellaghha lil kulhadd li ghal dawn is-snin kollha hi ma kenitx taf b'din l-attivita` illegali li zewgha kien qed jaghmel proprju go darha u taht imnehirha. L-ewwel Onorabbli Qorti rat u semghet lil Maria Camilleri *viva voce* - u l-ewwel Onorabbli Qorti ma emmnithiex - ma hemm ebda raguni ghala din l-Onorabbli Qorti tal-Appell ghandha tiddisturba is-sejbiet tal-ewwel Qorti kif bazati fuq il-fatti li semghet dik il-Qorti. Dik il-Qorti apprezzat b'mod korrett il-kredibbilta' tax-xhieda kollha inkluza dik ta' Maria Camilleri. Il-Qorti kellha opportunita` tara lil Maria Camilleri *viva voce* in kontro-ezami.

Illi intant il-fatti tal-kaz huma is-segwent:

Illi fit-12 ta' Marzu 2008 Paul Camilleri u martu Maria kienu qed jahznu n-nar illegalment fi propjeta` gewwa Triq Hal- Dghejf fin-Naxxar.

Illi l-propjeta` fejn kien mahzun u qed jinhadem dan in-nar tigi ezatt fuq il-propjeta` ta' Edward Bugeja li qiegghda numru 7 Hacienda, Triq Hal-Dghejf, Naxxar.

Illi n-nar illegali mahzun minn Paul Camilleri u martu Maria Camilleri sploda u ghamel hsarat kbar fid-dintorni u ghamlet hsarat fid-dar ta' Robert Runza cioe` 7, Sqaq 14, Triq Santa Lucia, Naxxar u partikolarment fil-pixxina tal-istess Robert Runza.

Paul Camilleri miet fl-incident u halla warajh lil martu Maria Camilleri u lil ibnu Alan Camilleri. Fl-incident mietet ukoll persuna nnocenti ohra.

Illi Robert Runza kien assikurat mal-atturi *nomine*.

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi l-atturi a bazi tal-kuntratt ta' assikurazzjoni hallsu lill-istess Robert Runza s-somma ndikata mix-xhud Jean Zammit li pprezenta dokumenti sabiex jissostanzja dan il-fatt. Ma hemmx kontestazzjoni dwar il-hsarat li l-atturi kellhom ihallsu lill-asikurat taghhom.

Illi a bazi ta' dan il-hlas l-atturi gew surrogati fid-drittijiet ta' Robert Runza kontra kull minn jista' jkun responsabbli ghall-incident *de quo*.

Illi jigi li l-atturi sofrew danni fl-ammont indikat u dan minhabba negligenza, imperizja, nuqqas ta' tharis tal-ligi u tar-regolamenti da parti tal-konvenuti jew min minnhom.

A bazi ta' dawn il-premessi huma talbu lil din l-Onorabli Qorti sabiex joghghobaha :

Tiddikjara lill-konvenuti jew min minnhom responsabbli ghall-incident li gara fit-12 ta' Marzu 2008 u li permezz tieghu Robert Runza sofra hsarat fil-propjeta` tieghu.

Tiddikjara li frott ta' dan l-incident l-atturi sofrew danni ammontanti ghal tmint elef erba' mija u euro wiehed u tmienja u tmenin centezmu (€8,401.88).

Stante s-surroga tal-atturi fid-drittijiet ta' Robert Runza tordna lill-konvenuti jew min minnhom ihallsu lill-atturi s-somma ta' €8,401.88.

Bl-ispejjez inkluzi dawk tal-ittra bonarja tal-5 ta' Gunju 2008 u tal-mandat ta' sekwestru bl-interessi legali.

Illi fl-umli opinjoni tal-esponenti l-fatti kollha fuq indikati gew pruvati sufficjenetment fil-ligi u ghalhekk it-talbiet maghmula ghandhom jintlaqghu fil-konfront ta' Maria Camilleri.

Il-fatti kif hargu mill-provi u mill-Inkjesta maghluqa fit-22 ta' Mejju 2009.

Gie pruvat illi fid-dar matrimonjali tal-konvenuta sehhet spluzjoni li permezz taghha iggarfu tlett idjar u sofrew

Kopja Informali ta' Sentenza

hsarat djar ohra; wahda mid-djar li sofrew hsarat kienet dik ta' Robert Runza u martu. Bl-istess spluzjoni mietet mara - dan il-mewt pero' ma jinfluwixxix fuq il-mertu ta' din il-kawza hlief sabiex juri s-serjeta` ta' dan l-incident u sabiex juri wkoll kemm kienet kbira l-culpa (u /jew negligenza) li wasslet ghal dan l-incident.

Gie pruvat ukoll li din l-ispluzjoni sehhet peress li r-ragel tal-konvenuta certu Paul Camilleri kellu fabrika illegali tan-nar fil-*garage* li jiforma parti integrali mid-dar matrimonjali tieghu u ta' martu l-konvenuta. Gie pruvat li dan il-*garage* jinfed u huwa parti integrali mid-dar matrimonjali.

Gie pruvat ukoll li barra fabrika tan-nar fil-*garage* li sploda, il-konjugi Camilleri kellhom ukoll hazna kbira ta' nar mhux mahruq. Hemm possibilita' li dan in-nar kien ser jintuza biex jinharq b' konnessjoni mal-elezzjoni generali li kienet saret jiem qabel l-incident.

Gie pruvat li Paul Camilleri ir-ragel tal-konvenuta u l-konvenuta kellhom zewg *garages* ohra li fihom instabet hazna kbira tan-nar. Terzi persuni, li ukoll instabet ghandhom kwantita' ta' nar fil-vicinat, stqarrew mal-pulizija li kienu qed izommu dik il-hazna ghandhom ghall-istess Pawlu Camilleri - issemmiet persuna li fil-fatt kienet tahdem Farsons ma' Pawlu Camilleri.

Gie pruvat ukoll li Maria Camilleri kienet tidhol u tohrog ghad-dar taghha mill-bieb tal-*garage* li sploda.

Gie pruvat permezz tas-sejbiet tal-Inkjesta Magisterjali illi Pawlu Camilleri kellu zewg applikazzjonijiet mal-Pulizija wahda kategorija C u l-ohra B sabiex jghin fil-fabbrika tan-nar u sabiex jahraq in-nar. "Dok PPZ 2" - fol 5 tal-Inkjesta **(il-pagni citati minn hawn 'il quddiem huma mill-Inkjesta Magisterjali)**. Paul Camilleri kellu wkoll permess tal-Pulizija biex jahraq in-nar minn fuq il-Kazin - fol 12 ta' Inkjesta. A fol 16 tal-Inkjesta jirrizulta li lil Maria Camilleri zelqitilha bi zball li "**Huma kienu jidhlu u johorgu mill-garaxx il-bicca l-kbira,**" pero` ezatt wara li qalet dan kienet pronta tikkoregi ruhha u tghid "**pero` hija kienet dejjem tohrog mill-bieb ta' barra.**"

Mill-garaxxijiet kienu inhargu zewg trukkiġiet ta' materjali splussiv - dan kollu jiswa l-flus u Maria Camilleri trid tbellegħha lil kulhadd li dawn ma kenitx taf bihom. Fol 17 tal-Inkjest. Pero` hi qalet li kienet tidhol u tohrog bil-karrozza minn hemm. Ma jistax ikun li hi ma kenitx taf bil-fabbrika tan-nar li kellu zewgħa u bl-attivitá perikoluza tiegħu.

Gaetano Sammut fol 17 u 18 tal-inkjesta jghid li Pawlu Camilleri tella' il-hitan tal-appogg għal madwar xi tmienja jew disa' filati, disgħa u disgħin fil-mija sabiex hu jkun jista' jnixxef il-porvli fuq il-bejt. Mhux hekk biss, izda wara l-hruq tan-nar il-klikka ta' Pawlu kienu icapcpulu u jghidulu kemm kien mar tajjeb in-nar. Gaetano Sammut jghid li kugin ta' Pawlu Camilleri kien jghid ma' nies tax-xogħol il-Bank li Pawlu kien ser jagħmel xi wahda. U jekk il-kugin kien jaf, kemm allura hu aktar verosimili li kienet taf il-mara ukoll - fol 19 u 20. Anthony Muscat fol. 40 jghid li kien ilu jsir paroli li Pawlu kien qed jahdem in-nar bejn seba' u tmien snin.

A kuntrarju ta' dak li tghid Maria Camilleri, meta xehed David Sammut fl-inkjesta, dan jghid li Pawlu Camilleri kien jiehu hsieb in-nar tal-ajru mhux tal-art - fol 42.

Joseph Buhagiar fl-inkjesta xehed li "huwa kien ra xi kanen wara l-bieb tal-garaxx ta' Pawlu Camilleri, u dawn kienu madwar tlieta. Kompla jghid li fil-garaxx ma kien hemm l-ebda għodda tal-injam u li jiftakar biss li kien hemm bank tal-għodda. Huwa kkonferma li gie li kien ra lil mart u iben Pawlu fil-garaxx." Fol 56. Maria Camilleri tipprova tagħti l-impressjoni li fil-*garage* ma kienet tidhol Prattikament qatt.

Fol 71 - mix-xhieda ta' Vicky Bugeja irrizulta li Pawlu Camilleri kien waqaf jahdem l-għamara xi seba' snin qabel l-incident. Għalhekk jekk mhux biex jahdem in-nar għal xiex kien joqgħod hin twil fil-*garage* Pawlu Camilleri? Joseph Buhagiar xehed li ma kien jara ebda għodda tal-injam fil-*garage*.

Fol 86 - Gejtu Sammut jghid li Kevin Azzopardi kien qallu li persuna li tahdem Farsons (fejn kien jahdem ukoll Pawlu Camilleri) kienet dahlet ghand Pawlu Camilleri biex issewwilu l-*washing machine* u meta dahal ra hafna murtali, beza' mill-periklu u telaq il-barra.

Illi anke Victor Gauci li joqghod ghaxar bibien boghod mill-konvenuta kellu mahzun in-nar ghandu - mart Victor Gauci tigi oht Pawlu Camilleri. Huwa evidenti ghalhekk li din il-familja kienet involuta sew f'dan il-kummerc li ovvjament kien ukoll ihalli xi qligh. Hu ghalhekk li dak li xehdu il-familjari tal-konvenuta ghandu jitqies b' suspett kbir.

Illi l-konvenuta Maria Camilleri a fol 101 jirrizulta li qalet li biex issejjah lir-ragel ghall-ikel meta dan ikun fil-garage kienet tibghatlu SMS u ma kenitx tmur tghidlu personalment - issa dan l-anqas ma hu possibbli ghax fejn jinhadem in-nar ma jistax ikun hemm *mobiles* ghax dawn jistghu joholqu *sparks*. Ghalhekk f'kull probabbilita' Pawlu Camilleri ma kienx ikollu *mobile* fuqu.

Illi rapport li sar mill-Prof Alfred J. Vella (Dok AJV) fol 131 tal-Inkjestta jikkonkludi li l-ispluzjoni li qerdet id-djar grat minhabba f'injezzjoni accidentali ta' materjal pirotekniku splussiv li kien jinsab fil-garaxx tad-dar ta' Camilleri. Il-forza tal-ispluzjoni ma kinitx necessarjament kbira hafna imma sufficjenti sabiex tisposta l-hitan sal-punt li is-soqfa setghu icedu u jaqghu taht il-forza tal-gravita. Fol 132. Jigi rilevat pero` li dan ma jfissirx pero` li kien hemm ftit splussiv - kien hemm bizzejjed li jcaqlaq il-hitan. Il-bini ta' Camilleri iggarraf direttament minhabba fl-ispluzjoni. Mill-garaxx tal-ispluzjoni inhargu tempijiet vojta, kontenituri ta' *oxidizing* agent u gharbiel - cioe' kien hemm paraphernalia assocjata ma' xoghol ta' piroteknika. Fol 133. Hu zgur ukoll li kien hemm stillel mahduma perss li dawn immarkaw il-hajt. Giet eskluza l-possibilita` ta' hruq ta', tank tal-gass. Huwa evidenti li hemm ma kienx hemm *workshop* ta' matrudaxxa izda fabrika shiha illegali ta' loghob tan-nar. In-nar prodott kien jittiehed bil-karrozza ta' Pawlu Camilleri stess ghal gol-imhazen l-ohra tieghu.

Fil-fatt gie pruvat ukoll illi l-"pick up" Daihatsu BDI-072 propjeta` tal-familja Camilleri kien mgħobbi bi splussiv u ammont konsiderevoli ta' materjal iehor uzat fil-komposizzjoni tal-isplussivi - dan sploda ftit wara l-ewwel spluzjoni u dan minhabba l-gmamar li kien hemm fol 133. Kif għa ingħad kien hemm ukoll garaxxijiet oħra ta' Pawlu Camilleri bl-isplussiv li juru li dan il-*garage* ta' mad-dar matrimonjali kien biss holqa f'katina ta' attivita` illegali - fol 134. Gie wkoll stabbilit li l-ispluzjoni saret fil-qrib ta' fejn kien Pawlu Camilleri, li fil-fatt kien fil-*garage*.

Irrizulta wkoll li l-materjal li kellu għandu Pawlu Camilleri kien jiswa hafna flus fol 146 *footnote* - zgur li bil-paga li kellu ma setax dahhal triq shiha f'dan ir-riskju biss bhala delizzju. Ukoll ma setax ikun li martu ma kienet taf b'xejn dwar dan l-infieq jew dwar il-bzonn li jinxtrow zewg *garages* oħra. Ma setax ikun li Maria Camilleri ma kenitx konxja minn din l-attivita' finanzjarja.

Ir-rapport tal-Maggur Jeffrey Curmi jitfa' dawl ukoll li jghin lill-Onorabbli Qorti f'din il-kawza - fol. 146 – f'paragrafi "g" u "h" - jirrizulta li hemm provi li juru li l-garaxx fejn saret l-ispluzjoni kien jintuza għall-manifattura tal-logħob tan-nar. "Dan juruh : l-ispluzjoni nfisha, ir-riha mal-wasla, il-hsejjes li baqghu jinstemghu għal ftit hin wara l-ispluzjoni, il-materjal kollu li nstab fuq il-post tal-incident: għarbiel, spag, cilindri tal-gass, kanni, tankijiet tal-Potassium Chlorate, "precursors", murtal splodut, etc." fol 147.

Huwa mpossibbli li l-mara ma rat xejn stramb f'dan il-materjal meta kienet taf li zewgha kien involut fin-nar!. "Il-materjal li għamel dik il-herba kienet it-tahlita tal-berqa, u dan juruh: it-tip ta' feriti li sofrew Mr. Camilleri u l-kelb, il-*fragments*, materjal relatat mat-tahlita tal-berqa kif ukoll l-effetti li jagħmel splussiv "high" i.e. "detonation, mhux bħal maggorparti tal-isplussiv iehor li normalment jintuza għal manifattura tal-logħob tan-nar." "Il-fatt li r-rigel tax-xellug instab fit-triq filwaqt li l-kumplament ta' gismu nstab fil-propjeta` tal-gar Mr. Bugeja juri probabbilta` kbira li Mr. Camilleri kien jinstab dahru lejn in-naha tad-dar ta' Mr. Bugeja meta sehhet l-ispluzjoni". "L-esponent hu tal-opinjoni li l-ispluzjoni giet kawzata minn total ta' madwar 5

-10 kilogrammi ta' splussiv tal-berqa” fol 149. Fol 153 jirrizulta li ricetta ta' 1.9 kg gia huwa ta' periklu ferm kbir. Il-kimika li nstabet fil-Peace Band Club hija l-istess bhal ma instabet ghand Pawlu Camilleri. fol 154.

“Mr. Camilleri kellu speci ta' fabrika tan-nar fi Triq Hal-Dghejf: Il-garaxx fejn sploda kien il-*workshop*, garaxx 6 kien il-mahzen, fil-waqt li garaxx numru 80 kien jintuza ghall-pressa” fol 150. Huwa ovvju li Pawlu Camilleri kien hazin bizzejjed li taht id-dar tieghu ma jzommx il-kwantita` ta' splussiv - hu ma riedx jorqod b' bomba tahtu, ghalhekk dik poggiha x' imkien iehor. Tahtu pero' kellu fabrika fejn kien jipproduci l-bombi, anke dawk l-aktar perikoluzi - u dwar dan il-mara trid tballaghhilna li ma kienet taf xejn b'din l-operazzjoni. Kienet tidhol fil-garaxx, imma kif uriet fuq il-pedana tax-xhieda kienet izzomm wicca dritt u ma thares b'ebda mod lejn il-gnub, ma jmurx tara x'qed jaghmel zewgha!!. L-esponent jirrileva li x-xhud Maria Camilleri waqt ix-xhieda taghha ghamlitha cara li turi lil Qorti kif kien ikun wiccha meta tidhol u tohrog mill-garaxx - dritt u bla ma jhares lejn il-gnub.

Fol 160 l-Inkjesta tikkonkludi li din l-inkjetsa kienet “karatterizzata minn sensiela ta' gideb u habi volontarju tal-verita`”.

Il-Magistrat Inkwerenti tindika li meta marret fuq il-post semghet diversi nies jghidu li kienu jafu li Pawlu Camilleri kien jahdem in-nar (fol 161 tal-Inkjesta) - mhuwiex verosimili li kienet martu biss li ma kenitx taf li Pawlu Camilleri kien qed jahdem in-nar fid-dar. Mhux verosimili li hi ma kenitx taf ghal xiex zewgha (impjegat semplici) kellu bzonn jixtri zewg *garages* ohra ma' dak li kellhom mad-dar u fl-istess triq.

A fol 161 jinghad “Kienu fil-fatt l-istess nies il-mejjet Pawlu Camilleri, ghalkemm neganti ebda xjenza ohra, li ndikaw lil Magistart Inkwerenti u lill-Maggur Curmi garaxxijiet ohra fil-pussess ta' Camilleri, liema garaxxijiet irrizulta li kienu wkoll qeghdin jintuzaw ghax-xoghol u l-produzzjoni ta' piroteknika u ghall-hazna taghom.”

A fol 168 jinghad li “bla dubju ta’ xejn irrizulta b’ mod car u skjattanti li Pawlu Camilleri kellu fabbrika tan-nar illegal! gewwa Triq Hal-Dghejf

A fol 170 jinghad li “ghalkemm insistenti li qatt ma kienet taf x’qieghed jigri fil-*garage* tad-darha, (Maria Camilleri) m’ eskludhietx li hija kienet taccedi ghad-dar gieli mill-istess *garage* fejn sehhet l-ispluzjoni, kif ukoll titma’ lill-kelb tal-familja.... Harget b’verzjoni redikola li tant hija ma kellhiex access ghall-*garage*, li hi u zewgha, waqt li zewgha kien ikun fl-imsemmi *garage* kienu jikkomunikaw bl-SMS’s ma’ xulxin.”

A fol 171 jinghad **“Fil-kaz ta’ Maria Camilleri kif gia esprimiet ruhha l-Inkwirenti, thoss li din ma setax ma kenitx konsapevoli ta’ dak li kien qieghed jirrikorri f’ darha. Pero’ f’dan ir-rigward, jinhtieg aktar investigazzjonijiet tal-Pulizija.”**

Jigi b’hekk rilevat li skont l-Inkjesta Magisterjali, Maria Camilleri kienet taf bl-esistenza ta’ din il-fabrika tan-nar god-dar matrimonjali taghha u l-istess inkjesta ordnat lill-Pulizija jaghmlu aktar stharrig. Dan il-fatt ghalhekk zgur li gie pruvat ghall-anqas sal-grad tal-probbabbilta’.

Illi dan il-kaz bhala kazi l-ohra civili, fih aspekk legali u iehor fattwali li jridu jigu ezaminati.

Dwar l-aspekk fattwali il-kaz huwa imsejjes fuq jekk ghandhiex tigi emmnuta Maria Camilleri li qalet li ma kienet taf b’ xejn dwar l-attivitá ta’ zewgha fil-*garage* li jinfed mad-dar - liema attivita` hi konnessa mal-manifattura tal-bombi jew huwiex aktar verosimili li hi kienet taf b’ din l-industrija li kienet tikkomprensi mhux biss dan il-*garage* izda wkoll zewg *garages* ohra li hi u zewgha kienu xtraw fl-istess triq. Jigi rilevat li f’kawza ohra fil-Prim’ Awla tal-Qorti Civili li wkoll il-mertu ewlieni taghha hu r-responsabbilita` tal-ispluzjoni mertu ta’ din il-kawza - (fl-ismijiet **MIB Insurance Brokers Malta Limited pro et noe v Maria Camilleri pro et noe** Citaz 928/08 GCD u tinsab differita ghas-sentenza ghal 11 ta’ Jannar 2011), il-konjugi Bugeja li tilfu kollox jikkonfermaw li Maria Camilleri

kienet tuza l-bieb tal-*garage* biex tidhol fid-dar taghha. Maria Camilleri - taf li jekk jirrizulta li x'aktarx kienet taf li zewgha kien qed jahdem u / jew izomm in-nar allura hi ser tigi implikata civilment bhala kawzatrici tal-incident minhabba f'negligenza u jekk dan jirrizulta l-hemm mid-dubju dettat mir-raguni allura l-implikazzjoni taghha ma tkunx biss wahda ta' natura civili izda anke kriminali

Huwa possibbli li l-provi mhumix b'sahhithom bizzejjed sabiex jittiehdu passi kriminali kontra din il-mara - il-Pulizija, forsi anke ghaliex hassew ghal din il-mara u aktar u aktar ghal binha (li jbati minn awtizmu), u forsi anke ghaliex konxji li dan it-tifel tilef lil missieru u issa ma jistax jitlef ukoll lil ommu - l-uniku *carer* tieghu - iddecidew li ma japprofondux l-istharrig ghal skop kriminali.

Izda huwa car anke mis-sejbiet tal-inkjesta li fuq bilanc ta' probabbilta' huwa evidenti li din il-mara kienet taf bil-fabbrika u hazna tan-nar fid-dar matrimonjali taghha u ma ghamlet xejn.

Din il-mara ppuvat tballaghhha lill-Qorti

- li meta tidhol mill-*garage* (u ma cahditx, anzi ammettiet li kienet taghmel hekk) ghal god-dar kienet thares dritt u ma tara xejn; pero` ghall-anqas taf il-kulur tal-*garage* - u taf ukoll li ma kienx hemm madum.
- li fid-dar kollha kien hemm cavetta wahda biss ghall-*garage* u din kienet tkun dejjem ghand ir-ragel li kien isakkar meta ma jkunx hemm;
- li l-bieb bejn il-*garage* u d-dar ukoll kien imsakkar b'cavetta u li ma kienx hemm kopja wahda ohra fid-dar kollha ta' din ic-cavetta;
- li qatt ma naddfet il-*garage* jew storjat xi haga fih
- li ghalkemm kienet taf li huma jaqilghu biss Lm140 fil-hmistax ir-ragel xtara zewg *garages* ohra faccata tad-dar u ma qalilhiex ghal xiex xtrahom u ghal xiex kellu bzonnhom. U dan meta ghandhom biss karrozza wahda u

gia kellhom *garage* mad-dar matrimonjali. Ma qalilhiex l-anqas minn fejn gab il-flus.

- li zewgha xtara zewg *garages* faccata tad-dar u li hi qatt ma dahlet fihom l-anqas b'kurzita'.
- li mara li jkollha tifel bl-awtizmu allura ma tati kaz xejn x' qed jaghmel zewgha u dan f'21 sena mizzewgin.

Il-lat legali wkoll ma jikkonfortax lill-konvenuta. Huwa car li l-konvenuta ppruvat tiddisassocja ruhha mill-*garage* pero' iz-zelu taghha li taghmel dan jikxifha fil-gidba taghha. Ma jistax ikun li ragel jixtri zewg *garages* meta gia kellu wiehed mad-dar matrimonjali u l-mara ma tkunx komplici fix-xiri u ma tkunx taf ghal xiex inxtraw u ghal xiex ser jigu uzati. Dan mhux xi ragel li jinneozja fil-bini jew li jgemma' il-bini. Dan ragel tax-xoghol li ghandu biss karrozza wahda (anzi vann - li kien jintuza ghal garr tan-nar) - zgur li l-mara kienet taf u tobsor ghal xiex kienu ser jintuzaw u ghal xiex fil-fatt kienu jintuzaw dawn il-*garages* kollha. Dan ir-ragel kellu fabbrika tan-nar u din kienet taghmel il-qligh li serva wkoll sabiex jinxtraw dawn il-*garages*. Sakemm kien gej dan il-qligh allura kollox kien normali ghal din il-mara li ovvjament hadet gost bil-flus zejda li kienu deklin. Dan ir-ragel kellu paga biss ta' Lm70 fil-gimgha. U b'paga bhal dik ma jistax ikollok il-lussu li tixtri skoss *garages* ghal xejn u li ma tatix sodisfazzjon lil martek ghal xiex ser tixtri u minn fejn qed iggib il-flus. Issa jekk il-mara kienet qed taghlaq ghajnejha ghax sakemm jidhlu l-flus allura "ma ghandix ghalfejn inkun naf x'attivitá` qed jaghmel zewgi fid-dar matrimonjali" allura wkoll dik ukoll hija culpa.

Kull persuna ghandha tkun taf x'perikli hemm fid-dar matrimonjali li taghha ghandha pussess. U jekk ma tafx ghandha tistaqsi. Ma tistax din il-mara tizloq mir-responsabbilta` taghha b'dan il-mod. Persuna li ghandha dar perikolanti ma tigix ezentata mir-responsabbilta` billi tghid li qatt ma kienet harset biex tara l-evidenza tat-thassir li kienet apparenti. L-evidenza dwar din il-fabbrika u attivita' kienet evidenti ghal kulhadd barra ghal Maria Camilleri.

Huwa car li l-konvenuta qed tipprova tistrieħ fuq il-lat emottiv - hi issa armla, ghandha tifel awtistiku u hi miskina. Dan pero' ma jistax jezentaha mill-obbligati civili tagħha. F'dan il-kaz gew sploduti tlett idjar u tilfet hajjitha mara - it-tifla konjugi Bugeja helsitha biss bl-ghajjnuna f'Alla. Ma jispettax lill-atturi li jghinu lill-konvenuta - dik l-ghajjnuna zgur li ġia inghatat u qed tinghata minn organi tal-istat.

Issa l-Qorti ghandha tara liema hi l-verzjoni 'l aktar kredibbli. Jekk hux dik ta' dak li jirrizulta mis-sejbiet tal-Inkjetsa (u mill-konjugi Bugeja li fil-kawza l-oħra fuq citata kienu cari u sodi fuq il-pedana tax-xhieda) jew il-verzjoni ta' Maria Camilleri li bil-kemm ma riditx tballagħha lill-Qorti li ma kenitx taf li giggifogu huwa wkoll nar. Hi riedet tahrab 'il bogħod kemm jista' jkun anke mill-kelma nar. Skont hi zewgħa mhux dilettnat (jew professjonist illegali) tan-nar u ma kienx jarma n-nar izda l-giggifogu. Hi riedet iccekken il-htija tagħha għax donnu dawn mhux l-istess haga. Mill-garages, li fortunatament ma splodewx, inharget (b'periklu kbir tal-forzi tal-ordni) hazna shiha ta' murtali li kull wieħed minnhom ikun circa metru kbir jekk mhux aktar. Kien hemm irjuf fil-garages mimlija bin-nar mahzun u din il-mara jahasra ma kienet taf b'xejn. Sakemm kienu gejjin il-flus allura ma kenitx problema għaliha - ir-riskju setgħa jigi mistur mill-girien. Izda ladarba il-pussess tad-dar matrimonjali kien ukoll f'idejha hi hatja daqs zewgħa għal dan il-periklu.

Din hi d-dar matrimonjali - Maria Camilleri ghandha pussess fuq id-dar daqs ir-ragel u l-pussess mhuxiex biss detenzjoni, mhuwiex biss pussess fattwali izda hu aktar minn hekk - huwa pussess ukoll legali mħares bil-ligi u b'hafna drittijiet. Il-mara mizzewga ma tistax titkecca mid-dar matrimonjali u r-ragel anke jekk jigi biex ibigh id-dar matrimonjali jrid bil-fors il-firma ta' martu.

Huwa evidenti li l-konvenuta Maria Camilleri ghandha għall-anqas terfa' ir-responsabbiltà li titfa' fuq kull persuna l-ligi Civili - partikolarment l-Art. 1031, 1032 u 1033 tal-Kodici Civili. **Gie pruvat fuq bilanc ta'**

probabbilta` li hi ma urietx prudenza, diligenza u hsieb ta' missier tajjed ta' familja - ghal dan hi ghandha tirrispondi. Hi ma rreaggixxietx u ma ghamlet xejn meta zgur li kienet taf bl-attivita' li kien qed jaghmel zewgha f'dan il-garage.

Din il-mara kienet taf b'din l-illegalita` u tant kienet iddakkret mix-xoghol ta' zewgha li ingenwament zammet ghajnejha maghluqa ghal periklu hekk kbir li ghalih kienet qed tesponi lit-tifel taghha stess (li issa qed tuza bhala paraventu). Jista` jkun li dan ma kienx qed isir b'hazen, izda ghax tassew hasset li kienet "safe" - kien hemm ir-ragel u "dak jaf dwar in-nar!" - il-periklu ma kenitx qed tarah. Izda zgur li f'dan kollu ma kenitx qed tagixxi bhala "bonus pater familias". Bir-rispett kollu, l-esponenti isostnu li kwazi kwazi anke kieku jirrizulta li Maria Camilleri ma kenitx taf li zewgha kellu fabbrica shiha u hazna kbira apparenti ta' nar - xorta bniedem huwa obligat u responsabbli civilment li jkun jaf jekk fil-propjeta`, li taghha jkollu pussess legali, hemmx affarijiet li jistghu jaghmlu hsara lil terzi. Inkella kulhadd ikun jista' jiggustifika lilu nnifsu billi jikkjama l-injoranza. U aktar ma hu kbir il-periklu aktar ikun kbir dan l-obbligu ta' gharfien.

Bniedem li jkollu saqaf immermer pero' ma jarahx minhabba s-suffett, xorta jkun obligat lejn dak li joqghod tahtu jekk dak is-saqaf jaqa' u jaghmel hsara fl-appartament ta' taht.

Il-konjugi Bugeja fil-kawza l-ohra ma kellhomx ghalfejn jigdbu - ma kellhom xejn x'jakkwistaw. Huma kienu komdi jixhdu, kienu kalmi u ma werewx emozzjonijiet jew biza' waqt ix-xhieda taghhom. Dehru li kienu qed jghidu l-verita' meta xehedu li Maria Camilleri kienet tuza dejjem u biss il-bieb tal-garage biex tidhol u tohrog mid-dar. Dan mhuwiex xi haga stramba f'rahal fejn in-nies jibzghu ghal bieb tal-kewba u jiproteguh mix-xemx bil-hasira li wkoll tghamilha difficli biex tidhol u tohrog sakemm din ma tkunx imtella' il-hin kollu.

Bil-mod kif xehdet Maria Camilleri uriet li kienet qed tipprova tahbi il-verita'. Fiz-zelu taghha li taghmel dan

pero' inqabdet f'hafna partijiet li evidentement mhumiex verosimili kif gia intwera fuq. Mistoqsija kemm-il darba, dwar il-konnessjoni ta' zewgha man-nar komplet titkellem dwar giggifogu bhallikieku ma tafx li giggifogu wkoll huwa nar. Qalet ukoll li qatt ma dahlet fil-*garage* fejn instabu l-murtali l-ohra rathom biss minn barra meta gieli kien hemm il-bieb miftuh - mistoqsija ghal xiex kien ikun miftuh il-bieb ma twiegeb xejn - owjament il-gidba ma tistax tibqa' issostniha ghat-tul, izjed u izjed meta ma tkunx qed temminha inti stess.

Il-konvenuta ma tistax titwemmen meta tghid li ma kenitx taf x'hemm fid-dar taghha. Ingabu bizzejjed provi biex juru il-kuntrarju. Pero` jinghad ukoll li hadd ma jista' jinvoka l-injoranza ta' dak li ikun hemm gewwa daru aktar u aktar meta dak li jkun hemm ikun daqstant nociv kemm ghall-familjari kif ukoll ghal girien tal-istess persuna. Ma jistax ikun li persuna tkun "reckless" u ma tatix kaz tal-perikli li ikunu qeghdin inerenti f'darha. Persuna ghandha dejjem tassikura ruhha li fid-dar taghha ma jkunx hemm perikli daqstant kbar u serji bhal dawk li ghalihom kienet palezement esposta id-dar ta' Maria Camilleri.

Illi huwa evidenti li l-mejjet Paul Camilleri kien hati ta' dan l-incident u *stante* li hu miet fl-istess incident, l-eredita` tieghu ghandha terfa' id-danni li kkawza. Dawn id-danni pero' jridu jintrefghu wkoll *in solidum* flimkien mal-konvenuta Maria Camilleri, martu li kienet taf jew messha kienet taf li f'darha qed issir din l-attivit` perikoluza u ghalhekk ghandha tirrispondi ghad-danni kollha kawzati minn dan l-incident. Maria Camilleri ghandha wkoll terfa' l-ispejjez legali kollha tal-partijiet kollha f'din il-kawza. Dwar is-solidarjeta` referenza issir ghas-sentenza tal-Prim' Awla tal-Qorti Civili fil-kawza fl-ismijiet **Paolo Abela vs Antonio Bonnici et noe** deciza fit-23 ta' Jannar 1958 per Onor. Dr. A. Magri.

Jigi rilevat li fil-Prim Awla tal-Qorti Civili hemm kawza ohra li nfethet qabel din u l-mertu ewlieni taghha hu r-responsabbilta` tal-ispluzjoni mertu ta' din il-kawza. Dik il-kawza hi wkoll fl-ismijiet **MIB Insurance Brokers Malta Limited pro et noe vs Maria Camilleri pro et noe** Citaz

Kopja Informali ta' Sentenza

928/08 GCD u tinsab differita ghas-sentenza ghall-11 ta' Jannar 2011.

Ghal dawn il-motivi kollha l-esponenti jinsistu li ngabu provi bizzejjed sabiex it-talbiet kollha fil-konfront tal-konvenuti jigu milqughha. Il-kaz gie ampjament pruvat fuq bilanc ta' probabbilta`. Ghaldaqstant l-esponenti jitolbu lil din l-Onorabbli Qorti tal-Appell joghgobha tichad l-Appell tal-appellanti u tikkonferma s-sentenza appellata. Bl-ispejjez taz-zewg istanzi kontra l-konvenuta appellanti.

Rat il-verbal tas-seduta fit-23 ta' Marzu 2011 mizmuma quddiem din il-Qorti kif hekk presjeduta fejn meta ssejjah l-appell deher Dr. Ray Zammit ghas-socjeta` appelltat, Jean Zammit ghall-istess. Deher Dr. Johann Debono ghall-appellanti Maria Camilleri prezenti. Id-difensuri qablu li l-Qorti ghandha tirreferi ghall-inkjesta magisterjali li kienet saret u tista' tikkoncerna l-ispluzjoni tal-mertu tal-kawza odjerna. Id-difensuri trattaw il-kaz. L-appell gie differit ghas-sentenza ghall-31 ta' Mejju 2011.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

Illi din il-kawza titratta dwar l-incident tal-ispluzjoni li sehħ fit-12 ta' Marzu tas-sena 2008 u qed jinghad li dan origina fil-*garage* numru 25 li jinsab fi Triq Had-Dghejf, in-Naxxar, li huwa *garage* li jaghmel parti mill-fond matrimonjali numru 23 li tidhol ghalih minn entrata differenti, proprjeta' tal-konjugi Paul u Maria Camilleri, l-appellanti odjerna.

Illi l-Ewwel Qorti kienet sabhet lill-konvenuta responsabbli wkoll tal-istess incident u danni konsewgewenzjali ghaliex jirrizulta li kienet spluzzjoni fil-garaxx indikat fejn kienu mahzun materjal splussiv li kkawzat hsara sostanzjali *inter alia* fil-fond ta' Robert Runza adjacenti ghall dak tal-intimata, u rreteniet li mill-provi prodotti jirrizulta li l-istess konvenuta kienet taf b'dak li kien qed jaghmel l-istess zewgha fil-garaxx, inkluz li kien jahzen illegalment dan il-

materjal splussiv, u ma emmnitx il-versjoni taghha li hija ma kienitx konxja ta' dan, u dan anke fuq il-bazi ta' kontradizzjonijiet li hija elenkat fix-xhieda tal-intimata stess kif jidher minn paragraphi 5 sa 9 tal-istess sentenza tant li dwar l-istess l-Ewwel Qorti qalet li *“(1) Illi l-istorja impengija fl-affidavit tal-intimati mhux verosimili; (2) Illi l-istess storja hi kontradetta mill-istess intimata meta f'nifs issostni li l-estraneata' kompleta taghha u f'iehor tikkontradixxi lilha nfisha. Illi ghaldaqstant din il-Qorti ma tistax taghti kredibilita' ghall istorja minsuga mill-intimata fejn anke sfortunatament tipprova tirkeb fuq l-emozzjoni billi tistrieħ fuq il-fatt li binha jsofri minn kondizzjoni xejn awspikkabbli. Illi ghaldaqstant din il-qorti qed tirrespingi l-versjoni tal-intimata Camilleri billi tippekka fil-kredibilita' skond il-ligi”*.

Illi minn din is-sentenza sar appell mill-appellanti Maria Camilleri fuq rapportat fejn sostniet li (A) saret interpretazzjoni hazina tal-fatti ghaliex l-appellanti qed isostni li l-konvenuta kienet konsistenti f'illi tghid li ma kienitx taf x'kien qed jaghmel zewgha fil-garaxx formanti parti mir-residenza taghhom, u dan huwa kkoroborat mix-xhieda minnha prodotta, xhieda li l-istess Qorti inghad li injorat; (B) li l-Qorti tat adittu u rreferriet ghall-Inkjesta Magisterjali meta dan qatt ma gie esebit; (C) Li l-Qorti naqset milli taghti interpretazzjoni legali ta' **l-artikolu 1327 (f) tal-Kap. 16** u dan ghaliex skond l-appellanti la darba hija ma kienitx taf b'dak li kien qed jaghmel zewgha fl-istess garaxx tad-dar taghhom mela allura, bhala partecipi fil-komunjoni tal-akkwisti li kienet tezisti ma zewgha, hija ma tistax tinsab responsabbli skond il-ligi ghad-danni kkawzati bl-istess spluzzjoni.

Illi mela l-ewwel aggravju huwa jinvolti essenzjalment apprezzament tal-provi mill-gdid minn din il-Qorti, wara dak li sar mill-Ewwel Qorti, u f'dan il-kuntest din il-Qorti thoss li, wara li ezaminat il-provi prodotti thoss li ma taqbel ma' l-ewwel Qorti fis-sens li l-versjoni tal-konvenuta ma hijjex verosimili u hija kontradetta wkoll mix-xhieda prodotta fl-istess kawza. Dan ghaliex ghalkemm jirrizulta li l-konvenuta tghid li ma kienitx taf x'qed jaghmel zewgha fl-istess garaxx anness mad-dar taghhom u tghid ukoll li hija

ma kienitx tidhol fl-istess garage, pero' mill-provi prodotti u mix-xhieda taghha stess jirrizulta li ilha kienet ilha mizzewga 21 sena, zewgha kien jaghmel zmien twil fl-istess garage u kienu joqghodu fl-istess fond mill-1987, u fil-waqt li fis-seduta tal-4 ta' Novembru 2009 (fol. 59) hija tghid li ma kienitx tidhol fl-istess garage, fl-istess nifs tghid li *“jiena gieli dhalt fil-garaxx pero' dhalt fih meta konna nohorgu, nidhol fil-vann fil-garaxx u nidhol id-dar”*. Illi fl-istess xhieda tghid li hija ma kienitx taf li zewgha kien jahdem in-nar u dan meta izda fix-xhieda taghha fl-affidavit taghha tat-22 ta' Frar 2010 hija sostniet li kienet taf li zewga kien diletant tal-festa u tal-loghob tan-nar, u wkoll li kien involut fil-loghob tan-nar tal-art (fol. 66).

Illi jirrizulta wkoll li minhabba l-konduzzjoni tat-tifel hija tghid li l-bieb tal-garaxx kien jinzamm imsakkar u cwievet tal-istess kien ikollu zewgha biss, versjoni li din il-Qorti bhal l-ewwel Qorti ssib bhala inverosimili, ghaliex anke jekk l-intimata riedet tevita li binha jidhol fl-istess garaxx, minhabba l-apparat li kellhu zewgha ta' mastrudaxxa li setgha allura jweggha bih, pero' ma hemm l-ebda spjegazzjoni ghaliex hija ma kellhux ikollha hija stess cavetta ghall-istess garage; dan meta jirrizulta li minkejja dak li nghad binha kien jidhol fil-garaxx meta jkun hemm missierhu; hija inversosimili wkoll li hija kienet tikkomunika ma' zewgha meta jkun fil-garaxx bl-sms biss, kemm minhabba dak li jirrizulta li kien jaghmel zewgha fl-istess garage u r-riskju li dan jimporta (li certament kien jaf bih hu), kemm ukoll minhabba l-fatt li kien ilhom joqghodu fl-istess post minn 1987, u zgur li f'dak iz-zmien ma' kienitx tikkomunika ma' zewgha, li kien jaghmel hafna hin fl-istess garage (allura bhala mastrudaxxa) bl-istess mod. Hija wkoll mhux biss inverosimili, izda inkredibbli l-versjoni tal-intimata li hija ssostni li qatt ma tkellmet ma zewgha fuq dak li kien jaghmel tenut kont tal-fatt li zewgha kellhu licenzji sabiex jghin fil-fabbrika tan-nar u wkoll sabiex jahraq in-nar. Huwa relevanti li fl-fir-rapport tal-Inkjesta (fol. 12) hija terga ghall darba ohra tikkontradixxi ruhha ghall dak li huwa access ghall-garage, fejn din id-darba qalet testwalment kif rapportata fl-istess inkjesta li *“Huma (hija zewga u binha) kienu jidhlu u johorgu mill-garage il-bicca l-kbira”*.

Illi hawn qed nitkellmu dwar kopja li skond l-intimata stess kellhom relazzjoni tajba bejniethom u allura din il-Qorti thoss li fid-dawl tal-provi prodotti f'din il-kawza l-versjoni tal-intimata li ma kienix taf b'dak li kien qed jaghmel b'mod illegali fl-istess garage zewgha, in konnessjoni mal-loghob tan-nar hija ghall kollox inverosimili u fl-opinjoni ta' din il-Qorti inveritiera, b'dan li din il-Qorti thoss li ghandha tghid li minn ezami tax-xhieda prodotti, l-istess intimata ma kienix u mhux qed tghid il-verita', ghaliex din il-Qorti thoss li gie ppruvat b'mod mill-iktar konvincenti li l-konvenuta kienet taf bl-operat ta' zewgha, bid-delizzju tieghu, bix-xoghol tieghu fil-loghob tan-nar, u izjed u izjed b'dak li kien jaghmel zewgha fl-istess garage, b'dan li dan irrendi lilha wkoll responsabbli ghall-istess akkadut, ghaliex hija konsapevoli ta' dan kollu, u kull versjoni ohra lanqas biss hija plawsibbli, u dan qed jinghad bla ma l-Qorti kellha bzonn tirreferi ghar-rizultanzi tal-Inkjesta. Relevanti f'dan l-aspett hija x-xhieda prodotta mill-intimata stess ta' l-Ispettur Elton Taliana li jispjega fis-seduta tad-19 ta' Frar 2010, fil-kawza fl-ismijiet premissi li qed issir quddiem il-Prim Awla tal-Qorti Civili (Rik. Gur. Numru 928/08) l-ispluzzjoni li sehhet fil-garaxx in kwistjoni, l-entita' taghha, u li fil-hin tal-ispluzzjoni zewgt l-intimata kien fl-istess garaxx, b'van quddiem l-istess garaxx, u li faccata fejn kien hemm din l-ispluzzjoni kbira kien hemm zewg garaxxijiet uzati mill-istess Pawlu Camilleri l-mejjet, fejn fihom kien hemm kwantita' kbira ta' materjal tal-loghob tan-nar – u allura hija mhux biss inverosimili, izda inkredibbli, li b'dan l-involviment kollu l-intimata ma kienet taf xejn.

Illi b'hekk din il-Qorti thoss li l-apprezzament li sar mill-Ewwel Qorti kien preciz u mal-istess apprezzament din il-Qorti taqbel perfettament u ma ghandha l-ebda ezitazzjoni sabiex tiddikjara f'din id-decizjoni li l-versjoni moghtija mill-intimata ma hijjex kredibbli, hija inverosimili, u addirittura din il-Qorti thoss li l-intimata ma hijjex qed tghid il-verita' u ma tistax ghall biss moment titwemmen, u r-rizultat ta' dan huwa li l-konkluzzjoni li din il-Qorti tasal ghalha mill-atti processwali hija li l-konvenuta appellanti kien taf b'dak kollu li kien qed jaghmel u jahzen in-nar tal-

festha zewgha fl-istess garaxx u li fl-ahhar wassal sabiex ikkawza l-ispluzzjoni mertu ta' din il-kawza, u li swiet il-mewt ta' zewgt l-intimata, u l-hajja ta' persuna ohra innocenti apparti l-hsara kbira li giet ikkawzata fil-proprijeta' ta' terzi, inkluz dik mertu tal-kawza odjerna.

Illi f'dan il-kuntest jinghad li l-Qorti mhux normali li tiddisturba l-apprezzament tal-provi li tkun ghamlet l-Ewwel Qorti, u dan ghaliex tkun dik il-Qorti lit kun semghet l-istess xhieda, u din hija gurisprudenza konstanti – dan il-kaz jaqa' that din in-norma, ghaliex abbazi tal-provi prodotti fil-kawza, ma hemm l-ebda dubju li l-Ewwel Qorti setghet tasal ghall konkluzzjoni li waslet ghaliha, u ma hemm xejn li jista' jitqies straordinarju sabiex il-Qorti tiddipartixxi minn din il-prassi ("**Vincent Abdilla et vs Angelika Bonnici**" – A.I.C. (RCP) – 27 ta' Jannar 2011). Hawn din il-Qorti marret oltre minn hekk ghaliex regghet ghamlet apprezzament tal-provi hija u hija tal-konkluzzjoni li dak li inghad fis-sentenza ta' l-Ewwel Qorti huwa mhux biss korrett u ezatt, izda din il-Qorti thoss li l-appell odjern fuq dan l-aggravju ma ghandhu l-ebda bazi ta' xejn u ghalhekk qed jigi michud ghar-ragunijiet moghtija.

Illi dwar it-tieni aggravju jinghad li mis-sentenza proprju lanqas sar riferiment ghall-atti tal-istess Inkjesta u ghalhek biss dan l-aggravju ma jistax jintlaqa'. Mhux hekk biss izda jidher li fix-xhieda quddiem l-istess Qorti kienet l-istess intimata, anke tramite id-difensuri taghha li ghamlu riferenza ghall-atti tal-istess Inkjesta, kif fuq kollox jidher li ghamlet l-appellanti odjerna adirittura fir-rikors tal-appell taghha bhal per ezempju f'pagna 5 tar-rikors tal-appell. Dan ukoll iwassal sabiex l-istess aggravju ma jigix akkolt. Apparti dan u fl-ahharnett jinghad li b'verbal datat 23 ta' Marzu 2011 id-difensuri tal-partijiet iddikjaraw li din il-Qorti ghandha tirreferi ghall-Inkjesta Magisterjali li fil-fatt giet esebita fl-atti ta' dan l-appell. Ghalhekk dan l-aggravju huwa manifestament bla bazi u ghalhekk qed jigi michud.

Illi dwar it-tielet aggravju jinghad li dan huwa wkoll bla bazi ghaliex la darba gie ppruvat li l-intimata appellanti kienet taf bl-agir illegali ta' zewgha f'dik li hija hazna ta' splussivi fil-garaxx anness mad-dar taghha mela allura hija l-

komunjoni tal-akkwisti li ghandha tirrispondi ghall tali hsharat fil-kamp civili u ghalhekk l-**artikolu 1327 (f) tal-Kap. 16** huwa applikabbli ghall kaz in ezami fis-sens li t-tieni eccezzjoni kellha tal-intimata kellha tigi michuda, kif giet michuda fl-istess decizjoni, liema sentenza qed tigi kkonfermata minn din il-Qorti, anke f'dan ir-rigward u dan ghaliex li jirrizulta mill-atti ta' din il-kawza li l-intimata appellanti, kontrarjament ghall dak minnha eccepjet, kienet taf b'dak kollu li ghamel zewgha fl-istess garaxx in kwantu jikkoncerna l-hazna ta' nar fil-proprijeta' taghha u senjatament fil-garaxx anness mar-residenza taghhom. Il-konsgwenza ta' dan kienet li tali fatti jaqaw fil-paramteri tal-ligi li jstipulaw li l-komunjoni tal-akkwisti ghandha taghmel tajjeb ghad-danni hekk ikkawzati, li kien ghalihom responsabbli d-decujus u l-intimata, li kienet taf bl-operat ta' zewgha u allura f'termini legali u civili, komplici mal-istess. B'hekk id-decizjoni tal-Ewwel Qorti waslet ghall konkluzzjoni fattwali u legali (billi cahdet din it-tieni eccezzjoni).

Illi f'dan is-sens hija korretta il-kwotazzjoni tal-**Giorgi - Obbligazioni – Vol. V. n.192 pag. 282 u 283** fejn qal li:-

“La complicita' civile e` piu estesa dalle penale ed abbraccia qualunque cooperazione al danneggiamento stato o no concerto precedenti, sia o no possibile di determinare la parte di ciascun complice, bastando il prendere parte anche secondaria agli atti che preparano ed assicurano l'offesa”.

Illi ma hemm l-ebda dubju li l-agir tal-konvenuta jikkwalifika bhala komplicita' fl-agir illegali ta' zewgha taht kull aspekk legali konceptit fl-istess artikolu u skond ic-citazzjoni hawn citata, u ma hemmx lanqas dubju li n-ness ta' kazwalita' fl-agir tal-konvenuta u d-dannu kkawzat gie ppruvat kif indikat fis-sentenza fl-ismijiet **“Korporazzjoni Enemalta vs Joseph Vassallo et”** (A.I.C. (PS) citata mill-appellanti stess, u dan in-ness ta' kazwalita' gie ppruvat permezz fuq l-accertament u l-apprezzament tal-provi rizultanti mill-atti processwali, b'dan li f'dan ir-rigward is-socjeta' attrici ppruvat l-allegazzjoni taghha fil-konfront tal-

Kopja Informali ta' Sentenza

appellanti intimata. B'hekk dan l-aggravju qed jigi wkoll respint u michud.

III. KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi**, billi filwaqt li tilqa' r-risposta tas-socjeta' appellata datata 26 ta' Novembru 2010 in kwantu l-istess hija konsistenti ma' dak hawn deciz, **tichad l-appell interpost mill-appellanti Maria Camilleri fir-rikors tal-appell taghha datat 15 ta' Novembru 2010** ghaliex huwa nfondat fil-fatt u fid-dritt ghar-ragunijiet hawn decizi u b'hekk tikkonferma s-sentenza moghtija mill-Qorti tal-Magistrati (Sede Civili) datata 26 ta' Ottubru 2010, fl-ismijiet premissi **"MIB Insurance Brokers (Malta) Limited (C-3540) ghan-nom u in rapprezentanza ta' ditta estera Lloyds Underwriters vs Maria Camilleri f'isimha proprju u b'digriet tat-2 ta' Frar 2009 gie nominat Dr. Patrick Valentino bhala kuratur deputat sabiex jirrapprezenta lill-eredita` gjacenti ta' Paul Camilleri"** (Rikors Nru.3/09/SM).

Bl-ispejjez kontra l-appellanti Maria Camilleri.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----